

Informacijske potrebe i ponašanje studenata pri traženju i korištenju informacija u slobodno vrijeme

Ilić, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:114853>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Informacijske tehnologije

Nikolina Ilić

**Informacijske potrebe i ponašanje studenata pri traženju i
korištenju informacija u slobodno vrijeme**

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2024.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za informacijske znanosti
Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Informacijske tehnologije

Nikolina Ilić

**Informacijske potrebe i ponašanje studenata pri traženju i
korištenju informacija u slobodno vrijeme**

Diplomski rad

Društvene znanosti, Informacijske i komunikacijske znanosti, Informacijski sustavi i

Informatologija

Mentor: doc. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2024.

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnoga, odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 08. 12. 2023.

Nikolina Keić, 0111129913

Ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

Slobodno vrijeme je sastavni dio života koji je odvojen od službenih obaveza i obično obuhvaća različite oblike pasivne ili aktivne razonode. Ljudi ponekad trebaju pronaći informacije iz raznih područja prije nego započnu provoditi svoje slobodno vrijeme na željeni način. Cilj ovog rada je opisati spoznaje o traženju informacija u slobodno vrijeme, a potom istražiti kako studenti traže i koriste informacije, koje izvore najčešće pretražuju i zašto, te s kojim se problemima susreću pri traženju informacija u slobodno vrijeme. Neka dosadašnja istraživanja o navedenoj tematici pokazala su da studenti, između ostaloga, traže informacije za zdravlje, glazbu i putovanja uglavnom preko interneta. U istraživanju koje je predstavljeno u radu koristila se kvalitativna metodologija u obliku strukturiranog intervjua, a u njima je sudjelovalo deset studenata i studentica iz Slavonskog Broda i iz Osijeka. Prema rezultatima provedenog istraživanja studenti u slobodno vrijeme najčešće traže zdravstvene i turističke informacije, informacije o pronalasku posla, o online kupovini, o sportu i fitnessu, o glazbi i pritom konzultiraju internet, društvene mreže, prijatelje, kolege i obitelj iz razloga što su im ti izvori informacija jednostavni za korištenje, dostupni, besplatni i zbog toga što ih svakodnevno koriste iz navike. Studenti navode da većinom pronalaze sve potrebne informacije te da su zadovoljni informacijskim izvorima. Poteškoće ili izazovi s kojima se studenti susreću pri traženju informacija u slobodno vrijeme uglavnom se odnose na veliku količinu informacija, nedovoljno razvijene strategije pretraživanja te nemogućnost procjene relevantnih informacija. Dobivene spoznaje mogu biti korisne s obzirom da u Hrvatskoj nisu dovoljno zastupljena istraživanja o informacijskom ponašanju studenata u kontekstu provođenja njihovog slobodnog vremena.

Ključne riječi: informacijsko ponašanje, informacijske potrebe, traženje informacija, studenti, slobodno vrijeme

SADRŽAJ

1. Uvod.....	6
2. Informacijsko ponašanje.....	7
2.1. Modeli informacijskog ponašanja	9
2.1.1. Wilsonovi modeli	9
2.1.2. Johnsonov model.....	Error! Bookmark not defined.
3. Ponašanje studenata pri traženju informacija za akademske svrhe	11
3.2. Google generacija i traženje informacija.....	12
3.3. Uloga visokoškolske knjižnice u promicanju informacijske pismenosti.....	16
4. Informacijsko ponašanje u slobodno vrijeme (pregled istraživanja).....	18
4.1. Informacijsko ponašanje i razonoda.....	20
4.2. Traženje zdravstvenih informacija među studentima	23
4.3. Studenti i traženje informacija o glazbi.....	25
4.4. Traženje informacija o putovanjima i o sportu među studentima	26
5. Istraživanje o informacijskom ponašanju studenata u slobodno vrijeme	29
5.1. Cilj istraživanja.....	29
5.2. Metodologija, instrument i uzorak istraživanja	29
5.3. Rezultati istraživanja	31
5.3.1. Informacijske potrebe u svakodnevici.....	31
5.3.2. Informacijski izvori u svakodnevnom životu	32
5.3.3. Razlozi odabira informacijskih izvora.....	35
5.3.4. Zadovoljstvo s informacijskim izvorima.....	38
5.3.5. Problemi pri traženju informacija.....	39
5.4. Rasprava	41
6. Zaključak	44
LITERATURA.....	46
PRILOZI.....	51

1. Uvod

Informacijsko ponašanje odnosi se na svaki oblik ponašanja ljudi u odnosu na kanale i izvore informacija koje posljedično aktivno ili pasivno koriste radi pronalaženja informacija. Informacijsko ponašanje također uključuje i različite oblike interakcije s informacijama kao što su traženje, razmjenjivanje, izbjegavanje informacija i slično. Napretkom informacijske i komunikacijske tehnologije omogućen je neograničen pristup različitim izvorima informacija. S obzirom na široku dostupnost informacijsko-komunikacijske tehnologije u svakodnevnom životu, ljudi sve češće posežu za mrežnim izvorima kao što su internet i društvene mreže za dolaženje do informacija. Samim time se javlja potreba za istraživanjima ponašanja pri pretraživanju i korištenju informacijskih sustava među različitim skupinama, a jedna od njih su i studenti.

Drugo poglavlje govori o informacijskom ponašanju i u njemu se definiraju koncepti nužni za razumijevanje informacijskog ponašanja kao što su informacijske potrebe, ponašanje pri pretraživanju informacija, ponašanje pri traženju informacija te ponašanje pri korištenju informacija. Treće poglavlje daje uvid u informacijsko ponašanje studenata u akademskom okruženju te se u njemu pojašnjavaju pojmovi informacijske i informatičke pismenosti u akademskom kontekstu, kao i pri traženju informacija u slobodno vrijeme. U ovom poglavlju se također iznose glavne karakteristike Google generacije s posebnim osvrtom na njihove navike i vještine traženja informacija te se opisuje uloga knjižnice pri informacijskom opismenjavanju studenata u akademskom okruženju. Četvrto poglavlje daje pregled nekih relevantnih istraživanja informacijskog ponašanja u slobodno vrijeme koje podrazumijeva razonodu kao važan dio života tijekom koje ljudi traže, koriste, organiziraju i dijele mnoštvo informacija. U navedenom poglavlju se također donosi pregled istraživanja o tome kako studenti traže zdravstvene, glazbene, turističke i sportske informacije.

U istraživačkom dijelu rada detaljnije su opisani cilj i metodologija istraživanja, glavna istraživačka pitanja i uzorak. Naposljetku su opisani i rezultati istraživanja koji će pokazati koje informacije studenti najčešće traže u slobodno vrijeme, koje informacijske izvore koriste te probleme odnosno izazove s kojima se najčešće susreću pri pretraživanju informacija. U poglavlju rasprave obrazlažu se najbitniji rezultati istraživanja u usporedbi s dosadašnjim pregledom literature opisanim u radu i u odnosu na postavljena istraživačka pitanja. U zaključku su objedinjene najvažnije spoznaje iz teorijskog i istraživačkog dijela rada.

2. Informacijsko ponašanje

Informacijsko ponašanje (*information behaviour*) je široko i razvijeno potpodručje unutar informacijskih znanosti za koje se zanimaju i razne druge discipline, npr. psihologija, lingvistika, sociologija itd.¹ Vrlo je važno definirati i razlikovati temeljne koncepte informacijskog ponašanja, a jedan od njih su informacijske potrebe (*information needs*). Razumijevanje koncepta informacijskih potreba nužno je kako bi se bolje razumjelo što ljude motivira da traže informacije, zašto pojedinci ponekad izbjegavaju informacije, kako ljudi izražavaju potrebu za informacijama itd.² Sam koncept informacijske potrebe teško je definirati. Wilson je sugerirao da je potreba za informacijama sekundarna u odnosu na primarne potrebe kao što su hrana, sklonište i odjeća. Wilson također navodi da je jedna od poteškoća u definiranju informacijske potrebe razlikovanje između same potrebe i želje. No, informacijska potreba najčešće se definira kao motivirajuća sila koja potiče korisnika na traženje informacija.³

Informacijsko ponašanje višeznačan je fenomen koji ima nekoliko teorijskih tumačenja. Jednu od najpopularnijih definicija dao je Wilson koji je informacijsko ponašanje definirao kao ukupnost ljudskog ponašanja u odnosu na informacijske izvore i kanale, a koje uključuje aktivno i pasivno traženje informacija kao i korištenje tih informacija.⁴ Informacijsko ponašanje samim time uključuje komunikaciju licem u lice, ali i pasivno traženje informacija odnosno nesvjesno traženje informacija putem medija kao što su televizija, radio, *world wide web* bez eksplicitne namjere korištenja tih informacija. Ponašanje pri pretraživanju informacija (*information searching behaviour*) je „mikro-razina“ ponašanja korisnika pri interakciji s informacijskim sustavima. Pretraživanje informacija podrazumijeva interakciju na razini korisnik-računalo (korištenje miša, odabir poveznice), a na intelektualnoj razini predstavlja odabir strategija pretraživanja, procjenu relevantnosti podatka i informacija. Ponašanje pri traženju informacija (*information seeking behaviour*) označava traženje informacija s

¹ Usp. Wilson, Thomas D. Information behavior: an interdisciplinary perspective. // *Information Processing & Management* 33, 4(1997), str. 551.

² Usp. Case, Daniel O.; Given, Lisa. Looking for information: A survey of research on information seeking, needs and behavior. Baton Rouge: Emerald Group, 2012. Str. 78.

³ Usp. Isto, str. 79.

⁴ Usp. Wilson, Thomas D. Human information behavior. // *Informing Science* 3, 2(2000), str. 49. URL: <http://inform.nu/Articles/Vol3/v3n2p49-56.pdf> (2023-20-05)

namjerom ostvarenja određenog cilja. Naposljetku, važno je spomenuti i ponašanje pri korištenju informacija (*information use behaviour*) koje se odnosi na fizičke i mentalne radnje koje korisnik poduzima na temelju postojećih baza znanja nakon pronalaska željenih informacija (uspoređivanje postojećeg znanja i pronađenih informacija).⁵

Bates navodi da je informacijsko ponašanje danas preferirani termin koji se koristi za opisivanje različitih načina na koje ljudi stupaju u interakciju s informacijama, posebice načina na koje traže i koriste informacije. Također navodi da informacijsko ponašanje predstavlja poddisciplinu koja se bavi širokim spektrom istraživanja provedenih s ciljem što boljeg razumijevanja odnosa korisnika prema informacijama.⁶

Interes za područje informacijskog ponašanja krenuo se razvijati iz različitih smjerova. Knjižničari su težili boljem razumijevanju svojih korisnika, vladine agencije željele su razumjeti način na koji znanstvenici i inženjeri koriste tehničke informacije kako bi promovirali brže usvajanje novih rezultata istraživanja, a sociolozi su općenito bili zainteresirani za društvenu upotrebu informacija u različitim aspektima. Danas su svakako informacijske tehnologije i informatika uvelike pridonijele razumijevanju korisnika i njihovog informacijskog ponašanja.⁷ Iako su se istraživanja informacija provodila i ranije, razdoblje nakon Drugog svjetskog rata označava vrijeme konkretnijih istraživanja informacija. Značajnu ulogu imala je Konferencija Kraljevskog društva o znanstvenim informacijama (*Royal Society Scientific Information Conference*) koja je održana 1948. godine i to predstavlja početak modernog istraživanja informacijskog ponašanja, kao i načina na koje ljudi prikupljaju i koriste informacije u područjima znanosti i tehnologije.⁸ U to vrijeme u središtu istraživanja nije bilo informacijsko ponašanje ljudi pri pretraživanju informacija, već korištenje informacijskih izvora i sustava. Fokus je bio na tome kako informacijske izvore znanstvenicima učiniti korisnijima i kako povećati korištenje tih istih izvora, a ljudski faktor i potrebe korisnika postaju središte istraživanja 80-ih godina 20. stoljeća.⁹

⁵ Usp. Isto, str. 49-50.

⁶ Usp. Bates, Marcia J. *Information behavior*. // *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. izd. New York: CRC Press, 2010. URL: https://infocom.hyperlib.sjsu.edu/wp-content/uploads/2019/07/information_behavior_bates.pdf (2023-27-05)

⁷ Usp. Isto.

⁸ Usp. Wilson, Thomas D. (2000). *Nav. dj.* Str. 50.

⁹ Usp. Isto, str. 51.

Na temelju različitih istraživanja i studija informacijskog ponašanja veliki broj autora počinje osmišljavati različite modele informacijskog ponašanja. U narednom potpoglavlju slijedi pojašnjenje modela traženja informacija u svakodnevnom životu (ELIS model).

2. 1. Modeli informacijskog ponašanja

Case navodi da se modeli informacijskog ponašanja često bave specifičnim i ograničenim problemima, no mogu prethoditi izgradnji formalne teorije. Case razlikuje modele od teorija prema tome što modeli prikazuju njihov sadržaj većinom kroz neku vrstu dijagrama, no Bates naglašava da se usprkos tomu oni također mogu opisati i rečenicom.¹⁰

Wilson definira model kao okvir za razmišljanje o problemu koji se može razviti u izjavu o odnosima između teorijskih tvrdnji. Wilson sugerira da većina modela, dok se nalazi u predteorijskoj fazi, pokazuje odnose vrijedne daljnjih istraživanja. Također navodi da su većina modela u području informacijskog ponašanja često izjave u obliku dijagrama, koje pokušavaju opisati aktivnosti traženja informacija, uzroke i posljedice tih aktivnosti, ili odnose među fazama u ponašanju pri traženju informacija.¹¹

2.1.1. ELIS model (*everyday life information seeking*)

ELIS model (*everyday life information seeking*) jedan je od najpoznatijih modela informacijskog ponašanja čiji je tvorac Reijo Savolainen. Savolainen sagledava proces traženja informacija u kontekstu načina života (*way of life*). Koncept načina života uključuje izbore u svakodnevnom životu, koji podrazumijevaju različite kulturološke i socijalne odrednice. Uz način života, za razumijevanje ELIS modela važan je i koncept poretka stvari (*order of things*) koji se odnosi na odluke koje pojedinac donosi u svakodnevici. Pod „stvarima“ Savolainen podrazumijeva dijelove života pojedinca (slobodno vrijeme, briga o kućanstvu, posao i slično). „Poredak“ uključuje prioritete koje pojedinci pridaju stvarima. Postoji određeni poredak stvari koje ljudi smatraju uobičajenima, ovisno o njihovim prioritetima. Posljednji koncept kojega Savolainen ističe je umijeće života (*mastery of life*). Poredak stvari ostvaruje se kontrolom

¹⁰ Usp. Case, Daniel O.; Given, Lisa. Nav. dj. Str. 175.

¹¹ Usp. Wilson, Thomas D. Models in information behaviour research. // Journal of Documentation 55, 3 (1999), str. 250.

pojedince, samim time umijeće života odnosi se na brigu o istome. Umijeće života može biti pasivno i aktivno. Savolainen definira četiri vrste umijeća života:

- Optimistično – kognitivno umijeće života - oslanja se na pozitivne ishode pri rješavanju problema. Traženje informacija je neophodno, a informacije se traže iz različitih izvora
- Pesimistično – kognitivno umijeće života – pojedinac se suočava s činjenicom da neće pronaći zadovoljavajuće odgovore za svoje probleme no svejedno sustavno pristupa rješavanju problema i traženju informacija
- Defenzivno – afektivno umijeće života – temelji se na optimističnom stajalištu umijeća života, ali isto tako i na izbjegavanju situacija aktivnog traženja informacija ako se pojavi mogućnost da traženje informacija završi neuspjehom
- Pesimistično – afektivno umijeće života – pojedinac izbjegava traženje informacija, ne trudi se samostalno riješiti probleme u svakodnevici. Proces traženja informacija za njega nema važnu ulogu u životu.

Savolainen smatra da su umijeće života i način života međusobno povezani. Stavovi pojedinca, vrijednosti i interesi određuju način i umijeće života. Važnost pridaje materijalnom, kulturnom i društvenom kapitalu pojedinca. Navodi da sve navedeno pruža „opremu za traženje informacija“. No, umijeće i način života ne određuju način na koji pojedinac traži informacije, oni mu daju određen izvor informacija te kriterije za pretraživanje. Umijeće života odnosi se samo na sklonost usvajanja određenih strategija pri rješavanju svakodnevnih problema.¹²

¹² Usp. Savolainen, Reijo. Everyday life information seeking: approaching information seeking in the context of “way of life“. // Library & Information Science Research 17, 3 (1995), str. 259 – 294.

3. Ponašanje studenata pri traženju informacija za akademske svrhe

3.1. Informacijska pismenost studenata

Sve bržim razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije mijenja se svaki aspekt ljudskih života, pa tako i obrazovanje. Obrazovne ustanove samim time sve više prepoznaju važnost koncepta informacijske pismenosti te se ona prvi puta u svijetu spominje sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Sam termin informacijske pismenosti prvi je puta upotrijebio Paul Zurkowski koji je sugerirao da su informacijski pismene osobe one koje imaju sposobnost korištenja širokog raspona informacijskih alata i korištenja informacija pri rješavanju problema.¹³ Definicija informacijske pismenosti ima nekoliko od kojih je najkorištenija ona koju je pružilo Udruženje američkih knjižnica (*American Library Association - ALA*), definirajući informacijski pismene osobe kao one osobe koje su naučile učiti i koje imaju sposobnost pronaći, vrednovati i učinkovito koristiti informacije u svrhu rješavanja određenog problema ili za donošenje odluka.¹⁴ Godine 2000. Udruženje američkih knjižnica počinje surađivati s Udruženjem visokoškolskih i znanstvenih knjižnica (*Association of College and Research Libraries – ACRL*) te nadopunjuju koncept informacijski pismenih osoba koje je pružilo Udruženje američkih knjižnica 1989. godine. Udruženje američkih knjižnica i Udruženje visokoškolskih i znanstvenih knjižnica informacijski pismene osobe definiraju kao osobe koje: imaju sposobnost odrediti opseg potrebne informacije, učinkovito pristupaju potrebnoj informaciji, su sposobne kritički vrednovati informacijski izvor i informaciju, pronađenu informaciju ugrađuju u već postojeću bazu znanja, učinkovito koriste informaciju te su upoznati i razumiju društvena, pravna i ekonomska pitanja uporabe informacija.¹⁵

Iako je već sedamdesetih godina bilo važno znati kako postupati s informacijama, danas je za studente, uz ogromnu količinu informacija i ubrzani razvoj tehnologije, osim pronalaska, vrednovanja i korištenja informacija neophodno i poznavanje rada na računalu. Uz informacijsku pismenost, jedan od glavnih elemenata traženja informacija u akademskom okruženju je upravo i sposobnost korištenja računala koja se odnosi na informatičku pismenost.

¹³ Usp. Zurkowski, Paul G. *The information service environment: relationships and priorities*. Washington, D.C.: National Commission on Libraries and Information Science: National Program on Library and Information Services, 1974. Str. 1-7.

¹⁴ Usp. Association of College and Research Libraries. *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*, 1989. URL: <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> (2023-06-11)

¹⁵ Usp. Jokić, Andrea; Koljenik Dragana; Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: pilot-istraživanje. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59, 3-4(2017), str. 65-66. URL: <https://hrcak.srce.hr/187610> (2023-06-14)

Iako se ponekad smatraju sinonimima, pojmovi informacijske i informatičke pismenosti su različiti. Ako je osoba informacijski pismena, vrlo vjerojatno ima sposobnost pronalaska, vrednovanja i korištenja informacija i informacijskih izvora, no može imati poteškoće s radom na računalu ili općenito u korištenju tehnologije.¹⁶ Danas, u digitalnom okruženju studenti imaju pristup ogromnoj količini informacija i informacijskih izvora koji vrlo često nisu pouzdani i samim time su upravo kompetencije informacijske pismenosti vrlo važne, stoga je neophodno razvijati i sposobnost kritičkog mišljenja i prosuđivanja informacija i informacijskih izvora. Rezultati istraživanja koje su 2018. godine proveli Yevelson-Shorster i Bronstein putem 32 strukturirana intervjua pokazuju da studenti nisu zadovoljni vještinama informatičke pismenosti i smatraju da ne dobivaju odgovarajuću pomoć od nastavnika pri poboljšanju istih. Također navode da nisu dovoljno informirani o uslugama i izvorima informacija iz knjižnica. Studenti nisu zadovoljni ni vještinama informacijske pismenosti i smatraju da su očekivanja profesora prevelika u odnosu na njihove vještine traženja informacija. Studenti tvrde da nemaju dovoljno strpljenja ni vremena ulagati u traženje informacija jer su navikli da potrebne informacije pronalaze u vrlo kratkom roku te se lakše snalaze u traženju informacija u slobodno vrijeme, u osobne svrhe, nego u pronalasku informacija za njihovo akademsko obrazovanje.¹⁷

3.2. Google generacija i traženje informacija

U moderno vrijeme od pojedinaca se zahtijeva stjecanje i usvajanje različitih digitalnih vještina koje će im pomoći da traže informacije. Današnji studenti pripadaju generaciji koja je odrasla uz nove tehnologije. Cijeli život su proveli koristeći računala, pametne telefone, laptope i druge alate digitalnog doba kako bi dolazili do potrebnih informacija, bilo da ih traže u svrhu akademskog obrazovanja ili u slobodno vrijeme.¹⁸

Sve veći interes za područje istraživanja informacijskog ponašanja studenata počinje 90-ih godina 20. stoljeća zbog porasta broja studenata ali i nastojanja knjižničara da prepoznaju informacijske potrebe studenata.¹⁹ Pojam digitalnih urođenika (*digital natives*) prvi puta koristi

¹⁶ Usp. Isto, str. 68.

¹⁷ Usp. Yevelson-Shorster, Anna; Bronstein, Jenny. Three perspectives on information literacy in academia: talking to librarians, faculty and students. // *College & Research Libraries* 79, 4(2018). URL: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16728/18670> (2023-06-14)

¹⁸ Usp. Prensky, Marc. Digital natives, digital immigrants. // *On the Horizon* 9, 5(2001), str.1.

¹⁹ Usp. Rubinić, Dora. Informacijsko ponašanje studenata: pregled literature. // *Libellium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova* 7, 1(2015), str. 105-106. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202157 (2023-06-19)

Marc Prensky 2001. godine da bi tako opisao mlade ljude rođene nakon 1980-ih godina zbog njihovog urođenog samopouzdanja pri korištenju novih tehnologija (interneta, videoigara, mobitela i sl.). Veliki interes za fenomen mladih i odnosa s tehnologijom također je rezultirao i pojavom ostalih naziva kao što su Y generacija, net generacija, kolaborativna generacija (*collaboration generation*), cyber-djeca, generacija M (*media generation*), generacija V (*virtual generation*), generacija C (C označava riječi *connected* : povezani, *creative* : kreativni i *click* : često klikanje mišem).²⁰ Upravo odrastanje u tehnološkom okruženju dovodi do toga da svi uređaji kao što su pametni telefoni, računala i njima slični uređaji postaju neizostavan dio života. Prensky navodi da se promjene mlađih generacija u odnosu na starije odnosi ne samo na način odijevanja ili stil govora, već da je riječ o drugačijoj strukturi mozga mlađih generacija koja je rezultat upravo odrastanja uz tehnologije.²¹ Unatoč velikom broju izraza koji se koriste kako bi se opisao odnos mladih i tehnologije, ipak, najkorišteniji termin je Google generacija.

Rowlands i suradnici pod Google generacijom podrazumijevaju osobe rođene nakon 1993. godine koji se ne sjećaju života prije pojave interneta. Oni većinu informacija pronalaze na računalnim zaslonima, više tipkaju nego što zapisuju u bilježnice, vrlo im je važno u svakom trenutku i s bilo kojeg mjesta biti povezan s obitelji i prijateljima. Autori također navode kako pripadnici Google generacije imaju nisku razinu informacijske pismenosti, ali i visoku razinu računalne pismenosti.²² Na temelju dugotrajnog istraživanja i pregleda srodne literature, autori navode i temeljne karakteristike Google generacije:

- preferiranje vizualnih informacija u odnosu na tekstualne
- preferiranje zabavnog iskustva pri podučavanju i učenju
- „multitasking“ u svim područjima života
- korištenje digitalnih i interaktivnih oblika komunikacije
- preferiraju brze, lako dostupne i kratke informacije
- potreba za stalnom povezanošću s društvenim mrežama i internetom
- slabo poznavanje pravila vezanih uz termin intelektualnog vlasništva

²⁰ Usp. Lasić-Lazić, Jadranka; Špiranec, Sonja; Banek, Mihaela Zorica. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju. // *Medijska istraživanja* 18, 1(2012), str. 126. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/127116> (2023-05-19)

²¹ Usp. Prensky, Marc. Nav. dj., str. 1.

²² Usp. Rowlands, Ian et al. The Google generation: The information behaviour of the researcher of the future. // *Aslib Proceedings: New Information Perspectives* 60, 4(2008), str. 291-292. URL: <https://www-emerald-com.ezproxy.nsk.hr/insight/content/doi/10.1108/00012530810887953/full/pdf?title=the-google-generation-the-information-behaviour-of-the-researcher-of-the-future> (2023-08-10)

- virtualna stvarnost jednaka je stvarnom iskustvu.²³

Neka istraživanja pokazuju da studenti za pretraživanje informacija u akademske svrhe najčešće koriste internetske tražilice kao što su Google, Yahoo i druge, online knjižnični katalog odnosno OPAC, baze podataka na koje je knjižnica pretplaćena i u novije vrijeme također koriste digitalne knjižnice, a najmanje koriste knjižnicu i kolege kao izvore informacija. Shuib i Noorhidawati (2018.) doznaju da većina studenata koristi internetske tražilice pri traženju informacija upravo zbog niza pogodnosti koje im one pružaju, a neke od njih su besplatan pristup informacijama i cjelovitim tekstovima, jednostavnost korištenja, brzina kojom dođu do informacija, ali i to što sve potrebne informacije pronalaze kod kuće, bez odlaska u knjižnicu.²⁴ Petr Balog, Badurina i Lisek u istraživanju provedenom 2018. godine također otkrivaju da je studentima internet glavni izvor informacija iako su svjesni da online informacije ne moraju uvijek biti relevantne. No, brzina pristupa informacijama te jednostavnost pronalaska informacija im je u nekim slučajevima važnija od same kvalitete pronađenih informacija i informacijskih izvora.²⁵

Rezultati istraživanja koje su provele Furi i Petr Balog (2016.) o informacijskom ponašanju studenata za akademske svrhe utvrdili su da se studenti diplomskih studija prije početka pisanja nekog istraživačkog projekta prvenstveno posavjetuju s profesorom. Iako studenti svoje pretraživanje najčešće započinju na internetu, ipak su svjesni da pronađeni izvori mogu biti vrlo nepouzdana te da će u tom slučaju konzultirati reference koje im pruže sveučilišni nastavnici. S druge strane, neka od istraživanja pokazuju da veliki broj studenata ne koristi web za pretraživanje informacija u akademske svrhe te smatraju da relevantnije i pouzdanije informacije mogu pronaći unutar baza podataka na koje je pretplaćena knjižnica.²⁶ Prema saznanjima do kojih su došli Baro, Onyenania i Osaheni (2010.) studenti najčešće

²³ Usp. Isto, str. 299-301.

²⁴ Usp. Liyana, Shuib; Noorhidawati, Abdullah. How graduate students seek for information: Convenience or guaranteed result? // Malaysian Journal of Library & Information Science 19, 2(2014), str. 3. URL: https://www.researchgate.net/publication/288309310_How_graduate_students_seek_for_information_Convenience_or_guaranteed_result (2023-08-10)

²⁵ Usp. Petr Balog, Kornelija; Badurina, Boris; Lisek, Jadranka. Information behavior of electrical engineering and computing doctoral students and their perception of academic library's role: A case study in Croatia. // Libri 68, 1(2018), str. 15. URL: <https://www-degruyter-com.ezproxy.nsk.hr/document/doi/10.1515/libri-2017-0017/html> (2023-08-10)

²⁶ Usp. Furi, Ivana; Petr Balog, Kornelija. Information seeking behavior in the digital environment: information science vs. non-information science students. // Knjižnica 60,1(2016), str. 66. URL: https://www.researchgate.net/publication/304564114_Information_seeking_behaviour_in_the_digital_environment_information_science_students_Informacijsko_vedenje_v_digitalnem_okolju_primerjava_studentov_informacijske_znanosti_i (2023-08-10)

pretražuju informacije za potrebe studija što uključuje pisanje seminara, završnih radova, diplomskih radova, različitih radova i zadataka za potrebe raznih kolegija, kao pripremu za ispite ili kolokvije, kako bi nadopunili bilješke koje su zapisivali, zbog različitih seminarskih raspravišta, čitanja i slično.²⁷

U samom procesu traženja informacija mogu se javiti različite poteškoće i emocije prije nego što se zadovolji potreba za informacijama. Head i Eisenberg u istraživanju iz 2010. godine proces pretraživanja informacija dijele na četiri faze: definiranje zadatka, sam proces traženja informacija, korištenje informacija te samoprocjena. Rezultati ukazuju na to da studenti najčešće imaju problem već u prvoj fazi pretraživanja informacija – u definiranju zadatka i sužavanju teme pretraživanja. Poteškoće se također pojavljuju i u posljednjoj fazi, fazi samoprocjene kada studenti nisu sigurni kada su gotovi s određenim zadatkom i jesu li dobro izvršili zadatak.²⁸ S druge strane, Liyana i Noorhidawati navode da studenti imaju poteškoće upravo s velikom količinom dostupnih informacija, a samim time i s procjenom relevantnih izvora. Još jedan problem s kojim se studenti susreću je kategoriziranje i određivanje informacijske potrebe.²⁹ Furi i Petr Balog u istraživanju iz 2016. godine utvrđuju da se studentima tijekom procesa pretraživanja javljaju različiti osjećaji frustracija, nesigurnosti, straha. Ovisno o postignutim rezultatima pretraživanja studenti su izražavali osjećaje samouvjerenosti i zadovoljstva ili frustracije i razočarenja, a nitko od studenata nije izrazio osjećaj optimizma tijekom procesa pretraživanja.³⁰

Iz opisanih istraživanja može se primijetiti da su internet i Google tražilica dominantni kada je riječ o pretraživanju informacija među studentima u akademske svrhe, no postoji i određeni broj studenata koji pretražuju *online* katalog knjižnice, koriste tiskanu građu u knjižnici, te pretražuju članke u stručnim i znanstvenim časopisima putem baza podataka na koje su knjižnice pretplaćene. Također, neki se studenti konzultiraju s profesorima i kolegama, a informacije samostalno vrednuju na temelju vlastitih informacijskih potreba.

²⁷ Usp. Baro, Emmanuel E.; Onyenania, George O.; Osaheni, Oni. Information seeking behaviour of undergraduate students in the humanities in three universities in Nigeria. // South African Journal of Libraries & Information Science 76, 2(2010), str. 111. URL: <https://sajlis.journals.ac.za/pub/article/view/74/66> (2023-08-10)

²⁸ Usp. Head, Alison J.; Eisenberg, Michael. How college students use and evaluate information in the digital age. Project information literacy progress report. The Information School, University of Washington, 2010, str. 3-4. URL: https://projectinfolit.org/pubs/evaluating-information-study/pil_evaluating-information_2010-11-01.pdf (2023-08-10)

²⁹ Usp. Liyana, Shuib; Noorhidawati, Abdullah. Nav. dj., str. 8

³⁰ Usp. Furi, Ivana; Petr Balog, Kornelija. Nav. dj., str. 74.

3. 3. Uloga visokoškolske knjižnice u promicanju informacijske pismenosti

Kada je riječ o ponašanju studenata pri traženju informacija za akademske svrhe, vrlo važnu ulogu osim profesora i drugog akademskog osoblja imaju i visokoškolski knjižničari. Današnji mladi vrlo brzo i jednostavno dolaze do potrebnih informacija zahvaljujući dostupnosti digitalnih tehnologija. No, kao što različita istraživanja pokazuju, veliki broj mladih ljudi ima problema sa samim procesom pronalaska, ali i prepoznavanjem relevantnih informacija što može upućivati na manjak informacijske ili informatičke pismenosti. Dvadeset i prvo stoljeće i novo informacijsko okruženje rezultiralo je pojavom različitih vrsta pismenosti (medijska, informacijska, računalna, digitalna i drugo) među kojima je jedna od najšire primjenjivih informacijska pismenost. Budući da je informacijska pismenost prepoznata kao temelj cjeloživotnog učenja, jedan od vodećih zadataka knjižnice je svakako pružiti studentima pomoć kako bi stekli sve potrebne kompetencije za pravilno pretraživanje i vrednovanje informacija.³¹

U Standardu za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice ističe se da su temeljne usluge i poslovi za obavljanje djelatnosti između ostaloga "oblikovanje i provođenje programa informacijskog opismenjavanja koji su namijenjeni studentima, znanstveno-nastavnom osoblju i znanstvenom osoblju te drugim zainteresiranim korisnicima."³²

Bandyopadhyay i Boyd-Byrnes navode kako su visokoškolski knjižničari nekada bili posrednici između korisnika, tj. studenata i knjižnične zbirke i da su studentima pomagali pronaći knjižničnu građu u različitim formatima i izvorima, usmjeravali ih na virtualnu ili fizičku građu, podučavali ih citiranju i korištenju pronađenih informacija. Danas je za knjižnice potrebno napraviti odmak od tradicionalnih usluga i programa jer pristup informacijama i izvorima više nije isključivo vezan za fizički oblik knjižnice.³³ Iako su današnji studenti odrasli uz tehnologije i pretpostavka je da posjeduju visok stupanj informacijske pismenosti, istraživanje o informacijskoj pismenosti studenata u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici 2014. godine u Zagrebu pokazalo je da studenti znanstvene i stručne informacije pronalaze putem

³¹ Usp. Bračanov, Antica; Golubović, Vesna; Seiter-Šverko, Dunja. Istraživanje informacijske pismenosti studenata u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 4(2014), str. 47. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/209961> (2023-08-10)

³² Standard za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice. // Narodne novine 81 (2022). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_81_1182.html (2023-07-01)

³³ Usp. Bandyopadhyay, Aditi; Boyd-Byrnes, Mary K. Is the need for mediated reference service in academic libraries fading away in the digital environment? // Reference Services Review 44, 4(2016), str. 597-598. URL: <https://www.emerald-com.ezproxy.nsk.hr/insight/content/doi/10.1108/RSR-02-2016-0012/full/pdf?title=is-the-need-for-mediated-reference-service-in-academic-libraries-fading-away-in-the-digital-environment> (2023-08-10)

Google tražilice i Wikipedije. Usluge knjižnice koristi nešto niži postotak studenata. Samo 31,3% studenata koristi katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, dok kataloge drugih knjižnica koristi 16,3% studenata. Iako imaju besplatan pristup velikom broju baza podataka, tek 23,6% ispitanika koristi baze podataka s cjelovitim tekstovima. Istraživanje je također pokazalo da današnjim studentima nedostaju kompetencije informacijske pismenosti u procesu pretraživanja informacija i informacijskih izvora kao i odabiru relevantnih informacija te poznavanja pravila o citiranju.³⁴

Uloga knjižničara nije više isključivo usmjerena na pružanje pomoći pri jednostavnim upitima o pronalasku izvora građe. Budući da se od studenata danas očekuje i savladavanje složenih zadataka koji uključuju kompetencije informacijske i informatičke pismenosti, vrlo je važno da se knjižnica fokusira na poučavanje i vođenje korisnika u cijelom procesu traženja informacija. Studentima je danas potrebno znanje vrednovanja građe, oblikovanja strategija pretraživanja, obuka pri pretraživanju baza podataka, točno identificiranje informacijske potrebe itd., a u tome im visokoškolska knjižnica svakako treba osigurati odgovarajuću podršku.³⁵

³⁴ Usp. Bračanov, Antica; Golubović, Vesna; Seiter-Šverko, Dunja. Nav. dj., str. 53-58.

³⁵ Usp. Isto, str. 60-61.

4. Informacijsko ponašanje u slobodno vrijeme (pregled istraživanja)

Za većinu ljudi slobodno vrijeme je važan dio života. Institucije informacijskih djelatnosti kao što su knjižnice, arhivi, muzeji mogu biti odredišta za provođenje slobodnog vremena. Ljudi svakodnevno, posebice vikendom traže, koriste, dijele i organiziraju informacije u slobodno vrijeme, u svrhu razonode kao i mlađe generacije koje velik dio slobodnog vremena provode na internetu.³⁶ Većina modela, teorija i razumijevanje informacijskog ponašanja općenito izvorno je temeljeno na proučavanju načina na koje pojedinci traže i koriste informacije u radnom kontekstu, a ne u kontekstu slobodnog vremena. To je odraz činjenice da se tradicionalno veliki broj informacijskih interakcija odvijao upravo u akademske svrhe ili u poslovnom okruženju.³⁷ Počeci istraživanja informacijskog ponašanja u slobodno vrijeme zabilježeni su ranih 1970-ih kada su se počela provoditi opsežna istraživanja u Sjedinjenim Američkim Državama čiji je fokus bio usmjeren na informacijske potrebe općenito, nevezano za poslovne ili akademske aktivnosti. Također, 1995. godine Savolainen koristi termin *everyday life information seeking* (ELIS) kako bi označio granu studija koje ispituju informacijsko ponašanje u svakodnevnom životu.³⁸

Informacijsko ponašanje u svakodnevnom životu podrazumijeva rješavanje problema koji nisu izravno povezani s traženjem informacija u poslovne ili akademske svrhe. S jedne strane informacijsko ponašanje u svakodnevnom životu može se odnositi na traženje informacija u svakodnevnom životu pri rješavanju konkretnog problema (*problem-specific information*) ili pri orijentiranju (*orienting information*), npr. kroz praćenje svakodnevnih događaja korištenjem različitih informacijskih izvora i kanala (informacije vezane za prijevoz, kupovinu i sl.). Primjeri ispitanika u istraživanjima o traženju informacija za svakodnevnicu su: mladi u urbanoj sredini, adolescenti i izbor zanimanja, osobe starije životne dobi, beskućnici, imigranti, zlostavljane žene, kuhari i hobisti, roditelji beskućnici, slijepe i slabovidne osobe, osobe zainteresirane za paranormalne aktivnosti, bolnički pacijenti itd.

³⁶ Usp. Hartel, Jenna. Leisure and hobby information and its user. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. New York, NY: Taylor and Francis, 2010. Str. 3263.

³⁷ Usp. Elswiler, David; Wilson, Max L.; Kirkegaard Lunn, Brian. Understanding casual-leisure information behaviour. // New Directions in Information Behaviour 1(2011), str. 2.

³⁸Usp. Hartel, Jenna. Nav. dj., str. 3263.

Kao što primjeri sugeriraju, istraživanju informacijskog ponašanja u svakodnevici može se pristupiti s različitih gledišta. To mogu biti specifične uloge ljudi kao što su roditelji i pacijenti. Zatim se u istraživanju može fokusirati na demografske značajke kao što su dob (djeca, mladi, osobe starije životne dobi), spol, obrazovanje (nepismene osobe i slično), ekonomski status, i u konačnici informacijsko ponašanje u svakodnevnom životu može se istražiti u kontekstu aktivnosti u slobodnom vremenu kao što su hobiji (istraživanje paranormalnog, kuhanje, zaštita okoliša itd.)³⁹

Značajan utjecaj na proučavanje informacijskog ponašanja u slobodno vrijeme imala je Marcia Bates koja je 1974. godine definirala koncept životnih informacija (*life information*) kao informacije potrebne za uspješan život, a odnose se na različite teme i aktivnosti koje su vrlo bitne za preživljavanje, ali i za emocionalnu ispunjenost (samoostvarenje) i zadovoljstvo pojedinca. Jedno od prvotnih istraživanja o traženju informacija u svakodnevici provedeno je 1972. godine i u njemu je sudjelovalo oko 1000 ispitanika različitih demografskih skupina. Rezultati istraživanja otkrili su gotovo 9000 svakodnevnih životnih pitanja ili problema, a neki od njih su: zdravlje, pravni problemi, lokalna zajednica, potrošačke navike, održavanje kućanstva, kriminal i sigurnost, obrazovanje, zaposlenje, prijevoz, rekreacija, diskriminacija i sl. Navedeni problemi mogli su se zamijetiti i u kasnijim istraživanjima.⁴⁰

Istraživanja o informacijskom ponašanju u slobodno vrijeme također su identificirala najkorištenije informacijske izvore i kanale za zadovoljenje informacijskih potreba ljudi. Pri traženju informacija za rješavanje konkretnih problema istraživanja pokazuju da ljudi najčešće konzultiraju prijatelje, susjede i rodbinu kao izvore informacija. Zatim slijede mrežni izvori te naposljetku izvori organizacija. S druge strane za orijentiranje u svakodnevnom životu se najčešće koriste informacijski izvori kao što su novine, internet i televizija. Istraživanja ukazuju na to da ljudi imaju tendenciju rutinski odabirati dobro poznate izvore koji su im se pokazali najpouzdanijima. Od kasnih 90-ih godina dvadesetog stoljeća internet postaje jedan od najkorištenijih alata za traženje informacija o konkretnim problemu problemima i za orijentiranje u svakodnevnom životu. Ljudi koriste internet u različite svrhe (održavanje kontakta s drugima putem e-maila, traženje zdravstvenih informacija, kupovina proizvoda, sudjelovanje u online raspravama), ali se pritom javljaju i poteškoće koje su, između ostaloga,

³⁹ Usp. Savolainen, Reijo. Everyday life information seeking. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. New York, NY: Taylor & Francis, 2010. Str. 1780-1781.

⁴⁰ Usp. Isto.

vezane uz informacijsko preopterećenje (*information overload*), nedostatak kompetencija za pronalazak relevantnih informacija kao i nedostatak vještina za vrednovanje informacija.⁴¹

4.1. Informacijsko ponašanje i rasonoda

Studije informacijskog ponašanja u svakodnevnom životu postaju vrlo zanimljive istraživačima, a rezultat toga je veliki porast istraživanja. Od 1996. do 2008. godine istraživanja informacijskog ponašanja u svakodnevnom životu su se više nego udvostručila. Ipak, novonastala istraživanja gotovo uvijek su se bavila problemima kao što su bolest ili nezaposlenost pa je područje istraživanja bilo nepotpuno i neuravnoteženo sve dok Hartel ne uvodi rasonodu kao istraživački kontekst informacijskog ponašanja. Fulton je također skrenula pozornost na činjenicu da u informacijskom ponašanju postoji nešto što je nazvala “načelo ugone” (*the pleasure principle*). Ove tvrdnje o pozitivnoj ili ugodnoj strani informacijskog ponašanja u svakodnevnom životu također su potvrđene ranijim opažanjima čitatelja iz užitka koji pronalaze informacije u knjigama bez da ih svjesno traže stjecajući tako određeno zadovoljstvo.⁴²

Ugodna domena svakodnevnog života je svakako rasonoda. Sve od kupki pa do sportskih aktivnosti koje zahtijevaju vrlo visok stupanj koncentracije, rasonoda je vrlo heterogena. To je nenametnuta, slobodna aktivnost u koju se ljudi upuštaju tijekom slobodnog vremena, koju žele raditi i koju, koristeći svoje sposobnosti i resurse, zapravo čine na zadovoljavajući način, na način koji ih ispunjava (ili oboje). Slobodno vrijeme bi trebalo biti odvojeno od neugodnih obaveza, pri čemu se ugodna obaveza tretira kao slobodno vrijeme.⁴³ Pojam rasonode se u velikom broju istraživanja promatra kroz tzv. perspektivu ozbiljne rasonode (*serious leisure perspective*) čiji je začetnik sociolog Robert A. Stebbins. Teorijski okvir slobodnog vremena/rasonode u razvoju je od 1974. godine. Perspektiva ozbiljne rasonode identificira tri glavne vrste rasonode: ležernu, ozbiljnu i projektnu.⁴⁴

⁴¹ Usp. Isto, str. 1782.

⁴² Usp. Hartel, Jenna; Cox, Andrew M.; Griffin, Brian L. Information activity in serious leisure. // *Information Research* 21, 4(2016). URL: <https://informationr.net/ir/21-4/paper728.html> (2023-07-02)

⁴³ Usp. Elkington, Sam; Stebbins, Robert A. *The serious leisure perspective: an introduction*. New York, Routledge, 2014, str. 5.

⁴⁴ Usp. Hartel, Jenna. Nav. dj., str. 3264.

Ležerna razonoda je intrinzično nagrađujuća, relativno kratkotrajna aktivnost koja ne zahtijeva posebne vještine ili obuku kako bi se u njoj uživalo. To je hedonistička aktivnost koja rezultira osjećajima zadovoljstva i užitka, a koju prakticiraju gotovo svi ljudi. Ležerna razonoda pomaže ljudima u opuštanju nakon vremenskog perioda obavljanja neke obavezne aktivnosti kao što je posao. Postoji osam oblika ležerne razonode, a to su: igra, opuštanje, pasivna zabava, aktivna zabava, društveni razgovori, senzorne stimulacije, povremeno volontiranje i neki oblik fizičke aktivnosti.

Igra uključuje bezbrižno ponašanje, poput djetetovog, a to može biti igra sa psom ili nenatjecateljska igra tenisa. Kao povremeni oblik razonode za odrasle igra se većinom ne istražuje u kontekstu informacijskog ponašanja. Opuštanje podrazumijeva oslobođenje od mentalne ili fizičke napetosti te uključuje šetnju, drijemanje ili sanjarenje. Hartel navodi da je opuštanje vrijeme spontanih uvida ili dobivanja ideja upravo zbog opuštenosti stanja uma u takvim stanjima. Pasivna zabava uključuje gledanje televizije, surfanje internetom, čitanje knjige iz užitka, slušanje glazbe itd., kada se zabava isporučuje potrošačima, a glavna radnja koja se od njih traži je organizacija isporuke, primjerice uključivanje televizijskog uređaja, otvaranje knjige i sl. Kada pasivna zabava zahtijeva veću razinu koncentracije i angažmana, tada ona postaje aktivna zabava. Primjeri aktivne zabave su društvene igre, igranje igara na internetu itd. Društveni razgovori su spontano razmjenjivanje informacija između ljudi, a može se odvijati putem telefona, društvenih mreža i drugih tehnologija i alata, te licem u lice. Ova vrsta razonode može biti zasebno planirana aktivnost ili se može dogoditi spontano dok se npr. čeka u redu u trgovini. Oblici senzorne stimulacije obuhvaćaju jelo, piće, osjećaj hladnoće ili topline (npr. uživanje u saunama), tj. sve što osobi pruži osjećaj tjelesne stimulacije. Oblici fizičke aktivnosti mogu se odnositi na igru odbojke, planinarenje i slično, tj. na svaku tjelesnu aktivnost koja podrazumijeva napor dovoljan da izazove ubrzanje disanja i otkucaje srca. Ponekad se oblici ležerne razonode mogu ispreplitati, npr. epizoda ležerne razonode koja obuhvaća hranu i piće (senzorna stimulacija), čavljanje s prijateljima (društveni razgovori) i gledanje sportskog događaja na televiziji (pasivna zabava). Oblici ležerne razonode koji su zanimljivi istraživačima informacijskog ponašanja su opuštanje i društveni razgovori.⁴⁵

Projektna razonoda je kratkotrajan, umjereno kompliciran, jednokratni ili povremen kreativan pothvat koji se provodi u slobodno vrijeme. S obzirom da zahtijeva znatno planiranje, trud, ponekad i određenu vještinu ili znanje, samim time ne pripada ležernoj razonodi. Također,

⁴⁵ Usp. Isto, str. 3264-3266.

cilj projektne razonode nije razviti se u ozbiljnu razonodu budući da ne podrazumijeva trajnu predanost kao što je slučaj kod ozbiljne razonode. Projekti slobodnog vremena su kreativni i stvaraju neko novo, drugačije iskustvo. To može biti izrada kostima za Noć vještica ili planiranje putovanja.⁴⁶

Postoje dva oblika projektne razonode: jednokratni i povremeni. U izvođenju jednokratnih projekata se koristi postojeće znanje i vještine osobe. Ono može uključivati malu količinu pripreme u vidu prikupljanja informacija iz knjiga, videa, kratkih tečajeva ili razgovora s iskusnijim prijateljima. Primjeri takvih projekata su sastavljanje fotoalbuma, sadnja cvjetnjaka i slično. Povremeni projekti su oni koji se ponavljaju i često su vezani uz sezonska događanja: ukrašavanje kuće za praznike, priprema rođendanske zabave itd. Takva vrsta projekata mogu ući u rutinu i jednom savladani, zahtijevaju minimalno stjecanje novih informacija. Projektna razonoda zanimljiva je u kontekstu istraživanja informacijskog ponašanja i prilika je za uživanje u raznolikim, kreativnim i često novim iskustvima bez dugotrajne predanosti.⁴⁷

Hartel ozbiljnu razonodu definira kao sustavno bavljenje amaterskom aktivnošću, hobijima ili volonterizmom koju ljudi smatraju toliko značajnom, zanimljivom i ispunjavajućom da se aktivno angažiraju u stjecanju vještina, znanja i iskustva za bavljenje određenim aktivnostima. Izraz ozbiljna razonoda potječe od ispitanika koji su sudjelovali u Stebbinsovom istraživanju, a riječ „ozbiljno“ koristili su kako bi naglasili njihovu strast prema aktivnosti kojom se bave u slobodno vrijeme. Dok ležerna razonoda pruža zabavu i osjećaj zadovoljstva, a projektna razonoda neki konkretan rezultat, ozbiljna razonoda s druge strane osigurava dugotrajan osjećaj ispunjenja i potiče osobni razvoj pojedinaca. Hartel također definira i šest karakteristika ozbiljne razonode: ustrajnost; životni poziv (alternativna karijera); osobni angažman i trud, kao i stjecanje znanja i vještina; definira se kroz faze : početak, razvoj, utvrđivanje, održavanje; osobne i društvene dobrobiti kao što su (osjećaj potignuća, društvena interakcija i osjećaj pripadnosti, samoaktualizacija, samoizražavanje). Još jedna karakteristika ozbiljne razonode je snažan osjećaj pripadnosti i povezanosti sa zajednicom kada je riječ o zajedničkim interesima te jedinstvena kultura i etos.⁴⁸

⁴⁶ Usp. Stebbins, Robert. Project-based-leisure: Theoretical neglect of a common use in free time. // *Leisure Studies* 24, 1(2015), str. 2. URL: <https://www.tandfonline.com.ezproxy.nsk.hr/doi/full/10.1080/0261436042000180832> (2023-08-10)

⁴⁷ Usp. Hartel, Jenna. Nav. dj., str. 3266.

⁴⁸ Usp. Isto, str. 3267.

Postoje tri oblika ozbiljne razonode: amaterizam, hobiji i volontiranje. Amateri djeluju u području umjetnosti, znanosti, sporta i zabave. Prema Stebbinsu amaterizam se najbolje definira i shvaća makrosocijalno kroz dinamiku s profesionalnim djelatnostima. Volontiranje uključuje pomoć bez prisile koja se nudi formalno ili neformalno bez ikakvog financijskog, ili simboličnog financijskog dobitka. Hobij je sustavno i trajno bavljenje aktivnošću u slobodno vrijeme koja dovodi do stjecanja znanja, vještina i iskustva. Ozbiljna razonoda zanimljiva je u kontekstu istraživanja informacijskog ponašanja upravo zato što uključuje osobni angažman i trud kao i stjecanje novih vještina.⁴⁹

U nastavku rada opisan će se istraživanja o tome kako studenti traže zdravstvene informacije, informacije o sportu i o glazbi s obzirom da se pretpostavlja kako studenti u slobodno vrijeme pretežno trebaju informacije iz navedenih područja.

4.2. Traženje zdravstvenih informacija među studentima

Ponašanje pri traženju zdravstvenih informacija odnosi se na proces prikupljanja informacija o zdravlju. Čimbenici koji utječu na potrebe za traženjem informacija mogu biti zabrinutost za zdravstveno stanje ili bolest, mentalno zdravlje, nutricionizam i slično. U prošlosti su informacijski izvori za traženje zdravstvenih informacija bili vrlo ograničeni, no danas, zahvaljujući brzom tehnološkom napretku, pojedinci imaju širok raspon izvora pri traženju zdravstvenih informacija.⁵⁰ Budući da su studenti jedni od najaktivnijih korisnika interneta uzimajući u obzir sve dobne skupine, traženje informacija o zdravlju jedna je od najučestalijih online aktivnosti, rangirana slično kao igranje igara ili slušanja glazbe putem interneta.⁵¹

Prema rezultatima istraživanja koje su proveli Kalankesh i suradnici 2017. godine najčešći uređaji koje studenti koriste pri pretraživanju zdravstvenih informacija su mobiteli (89,9%) i osobna računala (59,3%). Istraživanje također pokazuje da 78,2% studenata traži informacije o zdravoj prehrani, fizičkim aktivnostima i tjelesnom zdravlju (71,8%), o

⁴⁹ Usp. Isto.

⁵⁰ Usp. Basch, Corey H. et al. Health information seeking behavior among college students. // *Journal of Community Health* 43(2018), str. 1094. URL: <https://link-springer-com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9> (2023-08-10)

⁵¹ Usp. Kim, Hyojin; Park, Sun-Young; Bozeman, Ingrid. Online health information search and evaluation: observations and semi-structured interviews with college students and maternal health experts. // *Health Information and Libraries Journal* 28(2011), str. 189. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1471-1842.2011.00948.x> (2023-08-10)

medicinskim nuspojavama na lijekove (65,2%), o uputama za uporabu lijekova (63,4%) te o rizicima uzimanja određene terapije ili komplikacijama liječenja (60%). Informacijske izvore koje studenti najčešće koriste su internet, obitelj i prijatelji, liječnici, brošure u liječničkim uredima i sl.⁵²

Basch i suradnici u istraživanju iz 2018. godine u kojemu je sudjelovalo 258 studenata također utvrđuju da studenti vrlo često ili uvijek koriste internet, većinom tražilicu Google, zatim da konzultiraju medicinske stručnjake, prijatelje i obitelj kako bi pronašli zdravstvene informacije. Iako je većina ispitanika navela da često ili uvijek koriste internet za traženje zdravstvenih informacije, veliki broj studenata rijetko ili nikad ne koristi društvene mreže. Većina studenata (62%) smatra da su zdravstvene informacije pronađene na internetu donekle točne, no studenti su iskazali skeptičnost prema informacijama na društvenim mrežama. Samo 7% studenata izjavilo je da vjeruju da su zdravstvene informacije koje pronalaze na društvenim mrežama relevantne i točne. Samo 14% studenata se slaže ili se u potpunosti slaže da društvene mreže pružaju korisne resurse za zdravstvene informacije.⁵³

Istraživanje koje su proveli Kim, Park i Bozeman 2011. godine putem polustrukturiranih intervjua u kojima je sudjelovalo 11 studenata prijediplomskih studija ukazuje na to kako većina sudionika (9 od 11) nije bila dovoljno upućena u sadržaj koji su pretraživali, nailazili su na probleme s procjenom relevantnosti izvora informacija, bili su nesigurni u strategije pretraživanja te su se uvelike oslanjali na tražilicu Google. Većina studenata pročitala je opise prvih nekoliko izvora te je posjetila prva dva do tri informacijska izvora. Svi ispitanici su koristili tražilicu Google i opisali je kao poznatu, jednostavnu i pouzdanu za korištenje.⁵⁴ Askanani et al. svojim istraživanjem utvrđuju da su studentima najvažniji čimbenici za odabir informacijskih izvora o zdravlju relevantnost informacija (71,11%), točnost pronađenih informacija (64,25%) i lakoća korištenja informacijskih izvora (59,58%). Kao najmanje važan čimbenik studenti su ocijenili interaktivnost informacijskih izvora (27,83%) te izgled web stranice (35,93%).⁵⁵

⁵² Usp. Kalankesh, Leila R. et al. Health information seeking behaviour (HISB) among the university students. // *Frontiers in Health Informatics* 8, 1(2019), str. 86. URL: [https://link.springer-com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9](https://link.springer.com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9) (2023-08-10)

⁵³ Usp. Basch, Corey H. et al. *Nav. dj.*, str. 1095-1097.

⁵⁴ Usp. Kim, Hyojin; Park, Sun-Young; Bozeman, Ingrid. *Nav. dj.*, str. 191.

⁵⁵ Usp. Askanani, Hasan. et al. Web-based health information seeking among students at Kuwait University: cross-sectional survey study. // *JMIR Publications* 3, 4(2019). URL: <https://formative.jmir.org/2019/4/e14327> (2023-07-07)

4.3. Studenti i traženje informacija o glazbi

Od početka 21. stoljeća proveden je veliki broj istraživanja o traženju, pretraživanju, pohrani i organizaciji glazbenih informacija i glazbenih zbirki, ali i o dijeljenju glazbe putem društvenih mreža. Lacović, Palko i Horvatić 2018. godine kvantitativnom metodom putem online upitnika otkrivaju da je žanr glazbe koji studenti najčešće slušaju rock (60,8%), pop (55%), alternativna glazba (38,3%), te hip hop ili rap (30,8%). Žanr glazbe koju studenti najmanje slušaju je opera (8,3%), new age glazba (14,2%) te latino glazba (15%).⁵⁶ Kada je riječ o vjerojatnosti traženja pjesama ili glazbenih informacija po različitim elementima, većina ispitanika izjavila je da glazbu traže prema naslovu (63,3%) i prema izvođaču (65%). Isto tako, glazbu studenti uglavnom nikada ne traže prema izdavaču (52,5%). Daljni rezultati također pokazuju da 72,5% ispitanika posjeduje osobnu glazbenu zbirku, dok njih 27,5% istu ne posjeduje. Studenti organiziraju zbirke prema sljedećim kriterijima: glazbenom umjetniku (47,8%), učestalosti slušanja glazbe (26,7%), albumu (23,3%), žanru (21,1%), te prema domaćoj ili stranoj glazbi (15,6%). Kada je riječ o učestalosti pretraživanja glazbenih informacija tijekom određenog vremenskog razdoblja, većina studenata traži naslove pjesama, datum objavljivanja određene pjesme, također navode da ne traže informacije o izdavačima, glazbenim žanrovima, albumima i slično.⁵⁷

Rezultati istraživanja koje su proveli Hu, Ha Lee i Wong Ka Yan 2014. godine pokazuju da 98% studenata informacije o glazbi traži na internetu. Gotovo svi ispitanici (99%) naveli su da su besplatno preuzimali glazbu s interneta, dok je 95% njih koristilo neki oblik online platforme za slušanje glazbe, najčešće Youtube i Spotify. Izvori koji su potaknuli potrebe studenata za glazbenim informacijama su Youtube, serije i filmovi. Također na 70% ispitanika utjecala je i glazba koju su slušali na javnim mjestima, oglasima i reklamama, radio emisijama ili glazba koju su čuli od članova obitelji i prijatelja.⁵⁸ U istraživanju Lapante i Downie na pitanje u kojemu su se studenti morali prisjetiti konkretne situacije u kojoj su tražili glazbu s određenim ciljem, većina ispitanika nije se mogla sjetiti niti jedne konkretne situacije. Razlog

⁵⁶ Usp. Lacović, Darko; Palko, Ivona; Horvatić, Lana. Music information seeking behaviour among the students of humanities and social sciences at the University of Osijek. // INFuture 2019: Knowledge in the Digital Age / uredili Bago, Petra. et al. Zagreb: Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb ; Department of Information and Communication Sciences, 2019. Str. 123. URL:

<https://openbooks.ffzg.unizg.hr/index.php/FFpress/catalog/view/39/51/2025-1> (2023-08-10)

⁵⁷ Usp. Isto, str. 124.-126.

⁵⁸ Usp. Hu, Xiao; Ha Lee, Jin; Wong Ka Yan, Leanne. Music information behaviors and system preference of university students in Hong Kong. // 15th International Society for Music Information Retrieval Conference. Taiwan: ISMIR, 2014. Str. 581. URL: <https://archives.ismir.net/ismir2014/paper/000346.pdf> (2023-08-10)

koji su studenti naveli je taj da je traženje glazbe i informacija o glazbi nešto što rade svakodnevno te da se ne mogu prisjetiti neke specifične situacije. Također su istaknuli da je to aktivnost u kojoj uživaju.⁵⁹ Razlozi koje studenti najčešće navode za slušanje glazbe su: zabava ili razonoda, smanjenje dosade ili usamljenosti, skraćivanje vremena dok nešto čekaju, tijekom neke fizičke aktivnosti, prije spavanja ili poslije buđenja, u nekom prijevoznom sredstvu i drugo.⁶⁰

4.4. Traženje informacija o putovanjima i o sportu među studentima

Jedno od učestalih informacijskih ponašanja studenata u kontekstu slobodnog vremena može biti i planiranje različitih putovanja. Prema istraživanju Konyves i Muller (2010.), čak 92% od 138 studenata planira putovanja najmanje jednom godišnje. Nadalje, 36,7% ispitanika na putovanja ide jednom godišnje, 28,7% dva puta godišnje, a 26,7% studenata putuje tri ili više puta godišnje. Aktivnosti koje studenti preferiraju na putovanjima su: plaže (86%), plivanje (76%), izleti u prirodu (64%), planinarenje (46%), biciklizam (24,7%), ribolov (10%). Veliki broj studenata bavi se nekom sportskom aktivnošću tijekom putovanja kao što je plivanje, skijanje, jahanje i drugo.⁶¹ Istraživanje koje su proveli Kim i Kim 2011. godine i u kojemu je sudjelovalo 156 studenata pokazuje da su najučestaliji informacijski izvori koje studenti koriste pri traženju informacija o putovanjima internet (tražilice, web stranice i drugo), zatim iskustva obitelji i prijatelja, a nešto manje informacije preko televizije, brošura i turističke agencije.⁶² Jedan od najkorištenijih alata pri traženju informacija o putovanjima su društvene mreže. U istraživanju Rudež, Nemeč i Vodeb, 2015. godine najkorištenije društvene mreže bile su Facebook (86,0%) i Youtube (70,1%). S druge strane, samo 24,4% studenata koristilo je

⁵⁹ Usp. Laplante, Audrey; Downie, Stephen J. Everyday life music information-seeking behaviour of young adults. // 7th National Conference on Music Information Retrieval. Canada: ISMIR, 2006. Str. 2. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=8774f2dcbc71518cb8ef5ddfab8e269ea653182b> (2023-08-10)

⁶⁰ Usp. Hu, Xiao; Chen, Ying; Wang, Yuaho. University students' use of music for learning and well-being: A qualitative study and design implications. // Information Processing and Management 58, 1(2021), str. 11.

⁶¹ Usp. Konyves, Erica; Muller, Anetta. Leisure activities and travel habits of college students. // Applied Studies in Agribusiness and Commerce (2013), str. 60-61. URL: https://www.researchgate.net/publication/305301461_Leisure_activities_and_travel_habits_of_college_students_in_the_light_of_a_survey (2023-08-10)

⁶² Usp. Kim, Sung-Bum; Kim, Dae-Young. Travel information search behaviour and social networking sites: the case of US college students, 2011., str. 7. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/13605128.pdf> (2023-08-10)

TripAdvisor, Flick/Pinterest/Instagram (18,6%) i Twitter (2,3%). Oko trećine (36,7%) ispitanika navelo je da društvene mreže imaju veći utjecaj od bilo kojeg drugog izvora informacija pri planiranju putovanja. Studenti navode da na društvenim mrežama pronalaze recenzije i mišljenja drugih ljudi o turizmu u određenoj destinaciji što uključuje informacije o cijenama, restoranima, turističkim atrakcijama i drugo. Društvene mreže ispitanici koriste kako bi usporedili različite destinacije pri planiranju putovanja.⁶³

Andrijašević i suradnici u istraživanju iz 2005. godine u kojemu je sudjelovalo 449 studenata (od kojih je 380 ženskog, a 69 muškog spola) navode da se 23,2% muških ispitanika bavi nekom sportskom aktivnošću tri puta tjedno, 13% dva puta tjedno, 23,2% jednom tjedno, a 9,2% četiri ili više puta tjedno. Većina studentica u nekoj sportskoj aktivnosti sudjeluje jednom tjedno (35%), a tek 6,2% sportom se bavi četiri ili više puta tjedno. Pokazalo se da studenti većinom sudjeluju u grupnim sportovima (47,8%) ili odlaze u teretanu (26,1%). Studentice preferiraju individualne sportske aktivnosti (41,8%), neki oblik aerobika (15,6%) ili plesa (13,3%). Preferirani sportovi muških ispitanika su nogomet, košarka, odbojka i sl.⁶⁴ Prema istraživanju Diehl i suradnika provedenog 2018. godine putem online upitnika i popratnih intervjuja u kojima je sudjelovalo 20 studenata najčešći razlozi za bavljenje sportom koje su studenti spominjali su ravnoteža u svakodnevnom životu: kako bi smanjili stres, opustili se, odvratili um od svakodnevnih problema i slično. Sljedeći razlog je fizička izdržljivost: jačanje mišića, poboljšanje performansi itd. Treći čimbenik koji je bio važan studentima i studenticama je vlastita percepcija vlastitog tijela te fizički izgled, a posljedni razlog je društveni aspekt.⁶⁵

Informacijski izvor kojeg studenti najčešće koriste pri pretraživanju informacija vezanih za fizičke aktivnosti, prema istraživanju Jalali, Keshvari, Soleyman (2020.) je prvenstveno internet. Kao razloge korištenja interneta studenti navode njegovu dostupnost i činjenicu da je besplatan. Ispitanici također ističu da na internetu najčešće pronalaze informacije o bilo kojoj temi, ne samo vezano za sport i tjelesne aktivnosti. Drugi izvor informacija korišten u velikoj mjeri od strane ispitanika su društvene mreže, kao aplikacije ili u obliku web stranica. Studenti

⁶³ Usp. Nemeč Rudež, Helena; Vodeb, Kristina. Students' use of social media during the travel process. // *Tourism and Hospitality Management* 21, 2(2015), str. 183-185. URL: <https://hrcak.srce.hr/en/file/220781> (2023-08-10)

⁶⁴ Usp. Andrijašević, Mirna et. al. Participation in leisure activities and self-perception of health in the students of the University of Split. // *Kinesiology* 37(2005), str. 26. URL: <https://hrcak.srce.hr/en/file/6757> (2023-08-10)

⁶⁵ Usp. Diehl, Katharina et. al. Students' motivation for sport activity and participation in university sports: a mixed-methods study. // *BioMed Research International* (2018), str. 5-6. URL: <https://www.hindawi.com/journals/bmri/2018/9524861/> (2023-08-10)

spominju društvene mreže kao što su Instagram i Telegram te različite grupe putem kojih dobivaju korisne informacije. Većina ispitanika navodi trenere i nutricioniste kao najrelevantniji izvor informacija, a zatim prijatelje i obitelj, pogotovo one koji se bave nekom fizičkom aktivnošću i imaju iskustva u tome. Manji broj studenata navodi radio i televiziju kao izvor informacija, konkretno intervjue različitih specijalista putem kojih dolaze do informacija. Neki od problema, tj. izazova pri traženju informacija o fizičkim aktivnostima bili su nedostatak vremena za pretraživanje svih informacijskih izvora zbog drugih obaveza oko fakulteta i nemogućnost identificiranja relevantnih izvora informacija na društvenim mrežama, internetu i televiziji. Studenti smatraju da postoji previše informacija i tvrde da nisu uvijek u mogućnosti razaznati koje su istinite.⁶⁶ Wu, Liu i Wang navode da su najpopularnije aktivnosti kojima se studenti bave u slobodno vrijeme gledanje serija na TV-u, kupnja ili video igre. Osim toga ističu da većina studenata provodi samotne i fizički nezahtjevne aktivnosti koje se temelje na već postojećim vještinama i interesima.⁶⁷

⁶⁶ Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Fitness information-seeking behaviour among female university students: A qualitative study // PLoS ONE 15, 8(2020), str. 5-8. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0237735&type=printable> (2023-08-10)

⁶⁷ Usp. Wu, Homer C.; Liu, Abby; Wang, Chih-Hung. Taiwanese university students' perceived freedom and participation in leisure. // Annals of Leisure Research 13, 4(2010), str. 696. URL: <https://www.tandfonline-com.ezproxy.nsk.hr/doi/epdf/10.1080/11745398.2010.9686870?needAccess=true&role=button> (2023-08-10)

5. Istraživanje o informacijskom ponašanju studenata u slobodno vrijeme

5.1. Cilj istraživanja

Ljudi se s traženjem informacija susreću svakodnevno, bilo u slobodno vrijeme ili u poslovne svrhe, a ono se može proučavati u raznim situacijskim kontekstima. Cilj provedenog istraživanja je utvrditi i opisati ponašanje studenata prijediplomskih i diplomskih studija pri traženju informacija u slobodno vrijeme i svakodnevici. Slobodno vrijeme je vrlo važan dio života kako za odrasle, tako i za mlade, ali je to i nedovoljno istraženo područje u kontekstu informacijskog ponašanja. Veliki broj prijašnjih istraživanja fokusira se na to kako studenti traže informacije za akademske obaveze pa je svrha ovog istraživanja dobiti uvid u informacijsko ponašanje studenata u slobodno vrijeme, identificirati informacijske izvore koje studenti pretražuju u određenim situacijama, načine na koji odabiru informacijske izvore te probleme s kojima se susreću pri traženju informacija u svakodnevici.

Istraživačka pitanja su sljedeća:

1. Zašto studenti traže informacije u slobodno vrijeme?
2. Koje informacijske izvore studenti koriste u svakodnevnom životu, tj. za slobodno vrijeme?
3. S kojim se problemima ili izazovima studenti susreću pri traženju informacija u svakodnevici tijekom slobodnog vremena?

5.2. Metodologija, instrument i uzorak istraživanja

U istraživanju se koristila kvalitativna metoda. Strukturirani intervjui provedeni su u razdoblju od svibnja do srpnja 2023. godine u Slavonskom Brodu i u Osijeku. Pitanja za intervju bila su vođena metodom kritičkog događaja kojom se nastojalo utvrditi kako i iz kojih razloga studenti traže informacije u svakodnevnom životu. Metodu kritičkog događaja Flanagan definira kao skup postupaka koji se koriste za prikupljanje izravnih opažanja ljudskog ponašanja na takav način da se olakša njihova potencijalna korisnost u rješavanju praktičnih

problema.⁶⁸ Od ispitanika se tražilo da razmisle i identificiraju kritičke situacije u neposrednoj prošlosti, mjesec dana ili dva, koje su ih potaknule na traženje informacija.

Uzorak istraživanja (Tablica 1) je prigodan i čini ga deset ispitanika: pet studenata diplomskog studija i pet studenata prijediplomskog studija. Četiri studenta upisana su na diplomski studij Filozofskog fakulteta u Osijeku, jedan student pohađa diplomski studij Strojarskog fakulteta u Slavonskom Brodu, dvije studentice upisane su na prijediplomski studij Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku, jedan student pohađao je prijediplomski studij Medicinskog fakulteta u Osijeku, a dva studenta pohađaju prijediplomski studij Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku. U istraživanju su sudjelovala četiri studenta i šest studentica.

Tablica 1. Uzorak istraživanja

Naziv studija	Razina studija	N
Filozofski fakultet, Osijek	diplomski	4
Fakultet agrobiotehničkih znanosti, Osijek	prijediplomski	2
Akademija za umjetnost i kulturu, Osijek	prijediplomski	2
Medicinski fakultet, Osijek	prijediplomski	1
Strojarski fakultet, Slavonski Brod	diplomski	1

Intervjui su u prosjeku trajali 30 minuta te je ispitanicima na početku intervjua objašnjeno da je razgovor u potpunosti anoniman. Rezultati provedenih intervjua su sukladno time transkribirani i sadržajno analizirani uz suglasnost ispitanika. Od ispitanika se prvenstveno tražilo da pojasne situacije u njihovom svakodnevnom životu koje ih potiču na traženje informacija. Ispitanici su potom navodili izvore informacija koje najviše koriste u spomenutim situacijama, te konkretne razloge korištenja informacijskih izvora. Preostala pitanja odnose se na izvore koje ispitanici koriste pri traženju informacija, razlozi korištenja informacijskih

⁶⁸ Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar Mumataz Ali. Resident university students' everyday-life information seeking behaviour in Pakistan. // Information Research 26, 2(2021). URL: <https://informationr.net/ir/26-2/paper901.html> (2023-04-23)

izvora, vremena koje je ispitanicima potrebno za pronalazak informacija, stupanj zadovoljstva korištenih informacijskih izvora te poteškoće / izazovi s kojima se susreću pri traženju potrebnih informacija.

5.3. Rezultati istraživanja

5.3.1. Informacijske potrebe u svakodnevicu

Od studenata se najprije tražilo da se prisjete neke situacije u prethodna dva mjeseca kada su tražili informacije u svakodnevicu i u slobodno vrijeme kako bi se odredile njihove potrebe za informacijama. Analiza podataka pokazala je da većina studenata traži informacije za rješavanje specifičnih problema. Dva studenta (I1, I4) tražili su zdravstvene informacije vezane za mentalno zdravlje:

„U posljednjih pola godine otprilike sam tražio informacije vezane za mentalno zdravlje, odnosno za anksioznost i za tjeskobu, najčešće vezano za fakultet i obaveze vezane uz fakultet pa eto kad se tako osjećam onda najčešće pretražujem načine na koje mogu kao kontrolirati tjeskobu ili anksioznost kada su ispitni rokovi ili neka seminarska izlaganja i slično.“ (I1)

„U posljednje vrijeme sam istraživala informacije vezane za psihološko savjetovanje za studente u Osijeku. Primijetila sam da se, znači, u posljednje vrijeme osjećam anksiozno i tjeskobno i zbog faksa ali i zbog nekih privatnih stvari i onda sam odlučila istražiti malo informacije vezane za to.“ (I4)

Dva studenta tražila su informacije o putovanjima što uključuje informacije o prijevozu, različitim znamenitostima gradova koje su posjećivali, informacije o restoranima, kafićima i slično (I2, I7), dva studenta (I3, I9) trebala su informacije o studentskim poslovima preko ljeta, jedan student tražio je informacije o smještaju (I8), jedan student (I6) traži informacije o online kupovini, dva studenta (I5, I8) navode da često pretražuju informacije o sportu i fitnessu:

„...prije dva mjeseca sam odlučila da se želim zdravo hraniti kako bi smanjila tjelesnu težinu i tražila sam informacije kako smršaviti uz pomoć kalorijskog deficita i tražila sam razne primjere ljudi koji su bili uspješni u tome, koje najbolje namirnice koristiti, koje vježbe odrađivati i slično.“ (I5)

Nekolicina studenata (I5, I2, I7, I10) spomenuli su kuhanje kao hobi te da u svakodnevici dosta često traže razne recepte.

„...volim kuhati, to me nekako opušta, a i želim se hraniti bar donekle zdravo dok sam na faksu i onda pretražujem neke jednostavnije recepte.“ (I7)

Samo se jedna studentica (I10) nije uspjela sjetiti konkretne situacije u kojoj je tražila informacije u posljednja dva mjeseca. Na pitanje koje su to situacije u svakodnevnom životu koje ih potiču na traženje informacija, studenti navode da su to informacije vezane za prijevoz budući da većina studenata studira u drugim gradovima ili svakodnevno koriste neki oblik prijevoza, također navode da često obavljaju online kupovinu, gledaju vremensku prognozu, traže informacije vezane za filmove, i glazbu, u slobodno vrijeme ili pri obavljanju neke fizičke aktivnosti poput hodanja, vježbanja i slično. Samo su dva studenta (I7, I8) spomenula da u svakodnevnom životu aktivno pregledavaju novine u online obliku ili da gledaju televiziju kako bi se informirali o svakodnevnim događanjima.

Dobiveni rezultati podudaraju se s istraživanjem koje su proveli Naveed, Batool i Anwar u Pakistanu, a prema kojemu studenti najčešće traže informacije vezane za zdravlje, financije, prijevoz i smještaj, te za rješavanje specifičnih problema.⁶⁹

5.3.2. Informacijski izvori u svakodnevnom životu

Što se tiče izvora informacija u situacijama svakodnevnog života svi ispitanici naveli su da koriste više od jednog izvora informacija. Izvori informacija koje studenti najčešće koriste su internet, društvene mreže i prijatelje ili kolege. Većina ispitanika (I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9) više se oslanjaju na mišljenja prijatelja i kolega, smatraju da im oni pružaju relevantnije informacije od onih koje mogu pronaći na internetu ili društvenim mrežama. Kao razloge navode da su im to bliske osobe s kojima provode dosta vremena i smatraju da mogu vjerovati njihovom mišljenju kao i informacijama koje dobiju od njih, posebice kada je riječ o glazbenim informacijama ili informacijama za orijentiranje kao što je prijevoz, dok na internetu ili posebice na društvenim mrežama postoji velika količina lažnih informacija ili informacija za koje nisu sigurni koliko su relevantne i koliko im mogu vjerovati budući da informacije dolaze

⁶⁹ Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar, Mumataz Ali. Nav. dj.

iz anonimnih izvora. S druge strane, neki ispitanici (I1, I2, I10) smatraju da relevantnije informacije mogu pronaći na internetu.

„Rekao bih da mi internet možda pruža relevantnije informacije zbog toga što svakako kada mi kolege i prijatelji nešto kažu, provjerim. Mislim, ovisno o vrsti informacija, o tome jesu mi rekli nešto ovako, za što znam da su možda kompetentni, ali ako mi kažu ovako neku stvar što su pročitali ili što su ovako negdje vidjeli onda svakako još ono detaljnije probam to provjeriti svakako na internetu“ (I1)

„relevantnije informacije su mi bile one koje sam pročitala na internetu nego od drugih ljudi, pogotovo što se tiče npr. kafića i restorana pošto se na internetu mogu naći recenzije od većeg broja ljudi nego što je to slučaj kada jedna osoba ispriča svoje dojmove nekog restorana ili kafića. Mislim, nekako uvijek mi je navika sve provjeriti opet na internetu, čak i kada mi netko nešto kaže.“ (I2)

„...Često se dogodi da nešto pitam prijatelje primjerice i onda ili ne znaju nešto ili nisu sigurni pa svakako opet moram potražiti to sama.“ (I10)

Iako su društvene mreže ocijenili kao informacijski izvor na kojemu se nalazi najmanje relevantnih informacija, studenti ih koriste svakodnevno pri traženju informacija. Društvene mreže koje su studenti navodili da koriste u najvećoj mjeri su Instagram, Facebook, Youtube, Spotify, TikTok te je jedna studentica (I5) spomenula društvenu mrežu Telegram koju je usporedila s Viberom ili Whatsapp-om u kojoj razmjenjuje razne informacije, iskustva, savjete ili recepte s drugim ljudima koji su također u procesu mršavljenja. Iako se u prethodno provedenim istraživanjima društvena mreža TikTok rijetko spominjala, nekolicina studenata (I5, I1, I2, I9, I10) navodi TikTok kao koristan izvor informacija na kojem pronalaze informacije vezane za zdravlje, fitnes te putovanja. Ispitanici koji su tražili informacije o putovanjima većinom su tražili informacije na društvenim mrežama što je u skladu s rezultatima istraživanja koje su proveli Rudež, Nemeč i Vodeb 2018. godine koji navode da društvene mreže imaju najveći utjecaj pri planiranju putovanja.⁷⁰

⁷⁰ Usp. Nemeč Rudež, Helena; Vodeb, Kristina. Nav. dj., str. 183.

„Na društvenim mrežama sam većinom tražila informacije zato što tamo brzo mogu pronaći sve informacije i pogledati videa nekih restorana ili znamenitosti što mi je dosta pomoglo pri planiranju puta“ (I2)

Samo dva studenta (I7, I8) spominju da koriste online portale u svakodnevici pri orijentiranju. No, danas studenti i za orijentiranje koriste internet koji je kako se čini zamijenio tiskane izvore informacija u slobodno vrijeme. Samo je jedan student (I3) spomenuo tiskani izvor vezano za traženje studentskog posla, no taj je izvor dobio od medicinskih sestara koje su dolazile na fakultet. Nitko od studenata nije samostalno tražio informacije u tiskanim izvorima. Također, studentima se postavilo pitanje koriste li knjižnicu kao izvor informacija te se pokazalo da sveučilišne i narodne knjižnice gotovo da nemaju nikakvu ulogu u prikupljanju informacija u slobodno vrijeme. Dakle, studenti navode da nikada ne koriste knjižnicu kada traže informacije u svakodnevici. Nekoliko studenata (I1, I4, I7, I9, I10) napominje razloge nekorištenja knjižnice za prikupljanje informacija:

„...ne znam ni jednu situaciju kad' sam koristio knjižnicu kad' sam tražio neke informacije u slobodno vrijeme. Knjižnicu većinom koristim za faks.“ (I9)

„Najčešće vam informacija treba u tom trenutku, znači brzo pa to onda budu najčešće izvori s interneta“ (I1)

„...te informacije zapravo ni ne mogu pronaći u knjižnici, a ni informacije o glazbi koja me zanima ili igricama koje igram i slično, tako da zapravo nemam ni potrebe koristiti knjižnicu“ (I7)

„...nemam potrebu nekako koristiti knjižnicu zato što mi je sve lakše s mobitela jednostavno upisati i pronaći tu informaciju.“ (I10)

Dobiveni rezultati također se podudaraju s rezultatima istraživanja autora Naveed, Batool i Anwar⁷¹ koji također utvrđuju da studenti vrlo rijetko posjećuju knjižnicu za prikupljanje informacija u slobodno vrijeme. Studenti navode da knjižnica ne posjeduje potrebne informacije, smatraju da to nije prikladno mjesto za traženje informacija u slobodno vrijeme ili da je to gubitak vremena. Studenti u najvećoj mjeri koriste internet, društvene mreže

⁷¹ Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar, Mumataz Ali. Nav. dj.

te prijatelje i kolege kao izvore informacija, što se očituje i u istraživanjima Jalali, Keshvari, Soleymani⁷² te u istraživanju Basch i suradnika⁷³.

Informacije koje su studenti pronašli i koje je nekolicina studenata spomenula kao korisne nalaze se na društvenim mrežama, konkretno na Instagramu, TikToku ili Facebooku. Studenti navode da veliki dio slobodnog vremena provode na mobitelu pregledavajući društvene mreže i da se često dogodi da im se pojavi neka informacija koju nisu tražili ili nisu očekivali, a da im je bila od koristi, primjerice razni recepti za kuhanje, informacije o online kupovini, turističke informacije ili informacije o različitim događanjima u gradu. Studenti također tvrde da informacije pronalaze i putem različitih oglasa (I4, I5, I6) te da im te informacije budu korisne, posebice u slučaju online kupovine. Budući da studenti u najvećoj mjeri informacije traže preko društvenih mreža, interneta te prijatelja ili kolega, jedan student (I7) je kao neočekivan izvor informacija naveo televiziju gdje je slučajno dobio informacije o glazbi koju nije tražio i koja mu je bila korisna.

5.3.3. Razlozi odabira informacijskih izvora

Pokazalo se da svi intervjuirani studenti odabiru informacijske izvore kao što su internet, društvene mreže, konzultiraju prijatelje za traženje informacija zbog njihove dostupnosti, jednostavnosti korištenja, praktičnosti pronalaska informacije te zato što besplatno mogu pronalaziti informacije. Sve informacije koje su im potrebne nalaze se na jednom mjestu. Kada je riječ o društvenim mrežama i internetu, najčešći razlozi korištenja koji su studenti naveli su:

„Pa većinom bi' rekao da je to navika, svaki dan koristim i tražilicu i društvene mreže i nekako mi je logično da su to prvi izvori koje ću koristiti ako pretražujem nešto. Svakako je i mobitel uvijek uz mene tako da mi je [um...] najlakše mi je samo upisati nešto u tražilicu ili pogledati nešto na Instagramu ili Facebooku ili što god mi je već potrebno u tom trenutku ...

Također, uvijek nekako uspijem pronaći sve što me zanima tako da nemam baš potrebu koristiti nešto drugo.“ (I8)

„Pa mislim da je najčešći razlog, kada je riječ o internetu ili društvenim mrežama zapravo ta jednostavnost korištenja. Mobitel je uz mene svaki dan, cijeli dan i sve, što god mi zatreba

⁷² Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Nav. dj., str. 5-6.

⁷³ Usp. Basch, Corey H. et al. Nav. dj., str. 1098.

samo moram upisati taj pojam u tražilicu. Mislim, mi smo svi odrasli uz internet i društvene mreže i većinom se i oslanjamo na njih. Također je sve besplatno što je veliki plus.“ (I4)

“...pa dostupno je, i najjednostavnije za korištenje, informacije su dva, tri klika, samo upišem pojam koji me zanima i izbacim mi mnoštvo informacija ... tražilicu uvijek prvo koristim za traženje bilo kakve informacije tako da sam pronašao ono što sam trebao jako jednostavno, to mi je najlakši način za pronaći neke informacije.” (I3)

Kao još jedan razlog korištenja interneta i društvenih mreža studenti ističu rutinu i upoznatost s izvorima :

„... pa mislim budući da smo odrasli i uz internet i uz društvene mreže nekako mi je prirodno koristiti ih za traženje informacija.“ (I5)

„Pa većinom bi' rekao da je to navika, svaki dan koristim i tražilicu i društvene mreže i nekako mi je logično da su to prvi izvori koje ću koristiti ako pretražujem...“ (I8)

„Pa zapravo se nikad' ni ne sjetim informacije tražiti iz nekih drugih izvora ... informacije nikad i nisam tražio na drugačiji način“ (I9)

To se podudara s tezama Savolainena⁷⁴ koji navodi da ljudi imaju tendenciju koristiti one izvore koji su im već poznati i koje koriste rutinski odnosno izvore koje su im se pokazali najpouzdanijima.

Studenti su također vrlo često navodili da konzultiraju prijatelje kao izvor informacija i kao razloge su navodili činjenicu da od prijatelja dobiju relevantnije informacije zato što su to osobe koje poznaju i kojima vjeruju. Osim toga ispitanici smatraju da su te informacije relevantnije od onih koje pronađu na internetu ili društvenim mrežama. *„Mislim da su informacije koje sam dobio od kolega u ovom slučaju relevantnije zato što ih znam osobno, znam kakvi su ... iskreni su prema meni, i ja bi bio iskren prema njima ...” (I3)* Isto tako studenti napominju da je važno koliko su im prijatelji ili ljudi iz njihovog okruženja informirani o nekoj temi te tvrde da im prijatelji pružaju relevantnije informacije kada su sigurni da se razumiju ili da su informirani o određenoj situaciji ili temi, u suprotnom informacije traže na internetu ili na društvenim mrežama.

⁷⁴ Usp. Savolainen, Reijo. Nav. dj., str. 1780.

Studenti odabiru izvore informacija na temelju njihove dostupnosti i jednostavnosti korištenja što potvrđuju rezultati istraživanja Jalali, Keshvari i Soleymani⁷⁵. Iako su u fokusu istraživanja Balog, Badurine i Lisek⁷⁶ bili studenti u akademskom okruženju, rezultati njihova istraživanja su pokazali kako je studentima važnija brzina pristupa informacijama uz minimalan napor od kvalitete pronađenih informacija i informacijskih izvora, a to se potvrdili i neki intervjuirani studenti.

„A internet koristim, pa... zbog dostupnosti informacija većinom, zato što mogu uz minimalan trud doći do svih informacija koje mi trebaju, evo i za taj koncert, nisam fizički nigdje morao otići, ni na kolodvor kupiti kartu, karte za koncert sam isto uzeo online, slike smještaja sam također vidio na slikama, sve informacije su mi dostupne i na jednom mjestu.“

(I7)

Studenti također ističu da informacije za orijentiranje pronalaze u roku od par minuta, osim kada je riječ o online kupovini *“...Jedino ako je riječ o kupnji nekakvih proizvoda onda to može potrajati.”*(I3); *“...Za neke stvari mi stvarno ne treba puno vremena ali kada obavljam kupovinu online onda želim biti sigurna da kupujem nešto što mi se sviđa i što ću koristiti...”* (I6). Ovaj ispitanik također navodi da kupovinu obavlja u prostoru trgovine to puno brže nego kada je riječ o online kupovini upravo zbog velike količine informacija o proizvodu, različitim oprečnim informacijama na društvenim mrežama, internetu i slično. Također, studentima je trebalo duže vremena da pronađu informacije u konkretnim situacijama nego kada je riječ o informacijama za orijentiranje. Kada su upitani odustaju li od pretraživanja informacija ako u određenom vremenskom roku ne uspiju pronaći sve potrebne informacije, neki studenti (I1, I2, I7, I8, I9, I10) navode da imaju tendenciju odustati od pretraživanja informacija kada im one nisu toliko važne i kada nemaju dovoljno vremena za pretraživanje određenih informacija. S druge strane neki ispitanici (I3, I4, I5, I6) napominju da će se više potruditi kod pronalaska potrebnih informacija ako su im značajne te da rijetko ili nikada ne odustaju od traženja informacija.

„...tražila sam jako dugo sve potrebne informacije dok nisam odlučila što ću konkretno kupiti zato što sam jednostavno takva osoba i ako mi je nešto bitno onda ću se malo više potruditi oko pronalaska svih informacija koje me zanimaju.“ (I6)

⁷⁵ Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Nav. dj., str. 5-6.

⁷⁶ Usp. Petr Balog, Kornelija; Badurina, Boris; Lisek, Jadranka. Nav. dj., str. 15.

“...jako sam uporan i ako nema u jednoj vrsti, dakle, u jednom izvoru tražim odmah drugi izvor zato što su to najčešće neke informacije koje me zanimaju i onda ne želim odustati dok ne pronađem to što me zanima.” (I3)

Pojedini studenti (I1, I2, I9, I10) napominju da pri pretraživanju informacija, konkretno preko Google tražilice posjećuju samo prva dva do tri informacijska izvora, a ako ne uspiju informacije pronaći u tim izvorima onda odustaju od traženja potrebne informacije, što potvrđuju i rezultati istraživanja kojega su proveli Kim, Park i Bozeman⁷⁷.

5.3.4. Zadovoljstvo s informacijskim izvorima

Svi studenti navode da su uspjeli pronaći potrebne informacije osim jednog ispitanika (I3) koji nije uspio pronaći informaciju vezano za satnicu kada je tražio informacije za studentski posao. *„...Mislim da traženje informacija u slobodno vrijeme nije toliko, kako da kažem... ne zahtjeva toliko truda i vremena, a svi stalno koristimo mobitel i internet tako da većinom uspijem pronać' sve informacije doslovno u par klikova.“* (I8) Ispitanici smatraju da informacije koje pretražuju u slobodno vrijeme nisu toliko kompleksne i samim time se rijetko dogodi da ne pronađu potrebne informacije. Većina studenata (I1, I2, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10) ističe da jako često ili uvijek uspiju pronaći sve potrebne informacije kada pretražuju informacije u svakodnevnicu, a to znači da su zadovoljni informacijskim izvorima.

Kao što je već spomenuto, studenti smatraju da od prijatelja ili kolega dobiju relevantnije informacije nego one koje mogu pronaći na internetu, no, također tvrde (I6, I5) da se nekada ne mogu poistovijetiti s ljudima u njihovoj okolini te da zbog toga traže informacije na internetu i društvenim mrežama.

„...U tako nekim situacijama više vjerujem prijateljima, ali pošto nemam toliko, ovaj, prijatelje koji koriste točno što i ja koristim lakše mi je sve informacije tražiti na internetu.“

(I6)

„...Mislim da je danas puno lakše zbog interneta i društvenih mreža zato što eto nijedna osoba u mom životu trenutno ne prolazi kroz takvu situaciju i ne mogu se poistovijetiti s njima...“ (I5)

⁷⁷ Usp. Kim, Hyojin; Park, Sun-Young; Bozeman, Ingrid. Nav. dj., str. 193.

Iako navode da se na društvenim mrežama mogu pronaći najmanje relevantne informacije, studenti ih svejedno svakodnevno koriste. Pozitivne karakteristike društvenih mreža i interneta prema ispitanicima su postojanje foruma, raznih grupa te stranica na kojima se recenziraju određeni proizvodi, restorani, kafići, kozmetika pišu iskustva putovanja i slično (I2, I3, I5, I6, I8, I9). Studenti su zadovoljni društvenim mrežama Instagram i TikTok upravo zbog vizualnog aspekta, primjerice, jedna studentica (I5) navodi da je trenutno u procesu mršavljenja i da ju društvene mreže kao što je Telegram ili videi na Instagramu i TikTok-u motiviraju u tom procesu, no druga studentica (I6) smatra da to može biti i loša strana društvenih mreža te opisuje svoj stav o online kozmetici na sljedeći način:

„...ne zna se točno je li to pravo njihovo mišljenje ili je to samo oglas za koji pokušavaju dobiti ili više pregleda ili lajkova. Ljudi također nekada, baš u ovom slučaju kupnje kozmetike, koriste filtere pa se ne zna je li to točno taj učinak koji se dogodio na licu ili je to samo filter. Nekada se može ugledati razlika, ali nekada je to neprimjetno.“ (I6)

Neki studenti (I7, I8) misle da su televizija i online portali kao izvori informacija za orijentiranje pristrani i da ne prenose uvijek relevantne i točne informacije. Iako ispitanici navode da koriste navedene izvore za informiranje, nisu s njima zadovoljni upravo iz tih razloga.

„...mislim da su svi ti mediji dosta pristrani i da prikazuju samo ono što žele da čujemo ili vidimo. Mislim da više nema objektivnosti tako da za sve što danas pročitamo mislim da je važno da svatko misli svojom glavom, tj. važno je [hm...] kritički razmišljati o svemu što pročitamo na internetu ili onom' što vidimo na društvenim mrežama.“ (I7)

5.3.5. Problemi pri traženju informacija

Problemi tj. izazovi s kojima se studenti najčešće susreću prilikom traženja informacija u slobodno vrijeme i svakodnevici su manjak vještina za prepoznavanje relevantnih dokumenata, nedostatak strategija za pretraživanje kao i velika količina informacija na internetu i društvenim mrežama koja im otežava traženje potrebnih informacija (I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10). Još jedan problem koji su studenti naveli je i velika količina lažnih informacija koja se može pronaći na internetu i društvenim mrežama što se podudara s istraživanjima Jalali,

Keshvari, Soleymani⁷⁸ te Kim, Park i Bozeman⁷⁹. Pojedini studenti (I6, I5) također napominju da im se zbog prevelike količine dostupnih informacija ponekad javi osjećaj zbunjenosti pri pretraživanju i da imaju problema na početku pretraživanja. Head i Eisenberg⁸⁰ u svom istraživanju slično utvrđuju da studenti imaju problem s definiranjem zadatka kao i sa sužavanjem teme, iako se njihovi rezultati odnose na traženje akademskih informacija.

„...Ima puno podijeljenih mišljenja i previše informacija i ne znam kome vjerovati i onda me to u početku, dok sam još više istraživala nego sada, sve to zbunjivalo. Nisam zapravo znala ni odakle krenuti, prvo sam jedan duži period samo čitala sva ta iskustva i informacije prije nego što sam uopće krenula, zato što nisam znala ni što se tiče prehrane kako ću se točno hraniti ni vježbanja i slično...“ (I5)

Kao najveći problem studenti navode upravo veliku količinu informacija te činjenicu da im je ponekad vrlo teško vrednovati informacije (I1, I3, I4, I5, I6, I8, I9, I10). Na forumima, društvenim mrežama i web stranicama ispitanici nailaze na oprečna mišljenja i recenzije što im ponekad stvara osjećaj anksioznosti i zbunjenosti te im je teško procijeniti uopće koje informacije im mogu biti od koristi, koje su relevantne za njihovu konkretnu situaciju i koje informacije mogu primijeniti a koje ne.

„...Mislim svakako sam spomenula i to da ima previše informacija pa ponekad' znam odustati od kupnje proizvoda koji me zanima zato što pronađem toliko različitih mišljenja koji me zbune i onda više nisam sigurna je li proizvod stvarno dobar ili nije.“ (I6)

Kada je riječ o pretraživanju informacija u akademskom okruženju jedan student (I1) tvrdi da lakše može procijeniti relevantnost informacijskih izvora i informacija upravo zato što mu fakultet i profesori olakšavaju pretraživanje: *„...znamo koje su baze pouzdane, odemo na Proxy, na NSK, odemo u katalog našeg GSKO-a, naše knjižnice i možemo tamo pogledati...“* (I1), što nije slučaj kada je riječ o traženju informacija u slobodno vrijeme. Ispitanik posebice navodi problem s pretraživanjem zdravstvenih informacija te procjene relevantnosti takvih informacija.

„...teško je procijeniti i pogotovo ako se nema nekog predznanja, ali čak i s predznanjem opet nikad ne možemo dovoljno biti u svemu toliko dobri i opet možemo možda povjerovati u nešto tako da trebamo biti dosta oprezni kada pretražujemo, ovisno o situaciji. Ipak je zdravlje

⁷⁸ Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Nav. dj., str. 8.

⁷⁹ Usp. Kim, Hyojin; Park, Sun-Young; Bozeman, Ingrid. Nav. dj., str. 194.

⁸⁰ Usp. Head, Alison J.; Eisenberg, Michael. Nav. dj., str. 3-4.

bitno i trebali bi biti malo oprezniji i trebali bi provjeriti više izvora i možda se konzultirati s nekim tko je možda kompetentniji...“ (I1)

„...ako tražim informacije o nekoj temi zapravo moram pregledati više izvora i sve prvo iščitati kako bih onda odlučio što je stvarno istina a što nije ... ako je tema malo ozbiljnija i ako mi je to nešto bitno, nikada ne mogu samo ući u jedan izvor i vjerovati tom' što pročitam.“ (I9)

Jedna studentica (I4) kao problem pri traženju informacija o online kupnji navodi problem sa strategijama pretraživanja, odnosno kod upisa ključnih riječi, dok druga studentica (I6) smatra da postoji problem s lažnim web stranicama za online kupnju, stoga detaljno pregledava proizvode pri online kupnji, izgled odnosno dizajn same stranice i također čita recenzije u različitim grupama i forumima o samoj stranici prije nego što se odluči za kupnju.

„...najčešće naručujem odjeću i slično i nekada mi je problem zapravo upisivanje tih termina tj. upisivanje ključnih riječi ... kada pretražujem upišem ključnu riječ za koju ja smatram da je dobra i da bi mi se taj proizvod trebao pojaviti, ali ne bude uvijek tako“ (I4)

„...osim što moram detaljno istražiti neki proizvod, detaljno istražujem i stranicu s koje naručujem da mi se ne bi dogodilo da je to neka lažna stranica. Prvo također pronalazim recenzije o samoj stranici i gledam izgled same stranice zato što se nekada na prvi pogled na samu stranicu ne može zaključiti da je stranica lažna“ (I6)

5.4. Rasprava

U istraživanju opisanom u radu koristila se metoda strukturiranog intervjua kako bi se proučilo informacijsko ponašanje studenata u svakodnevici, tj. u njihovo slobodno vrijeme. U intervjuiima je sudjelovalo deset ispitanika, četiri ispitanika muškog spola i šest ispitanika ženskog spola. Pet ispitanika upisano je na diplomatske studije Filozofskog fakulteta i Strojarskog fakulteta, dok ispitanici studenti prijediplomskog studija pohađaju Fakultet agrobiotehničkih znanosti, Medicinski fakultet te Akademiju za umjetnost i kulturu.

Savolainen⁸¹ navodi kako se informacijsko ponašanje i traženje informacija u svakodnevnom životu najčešće odnosi na traženje informacija pri orijentiranju što uključuje praćenje informacija o svakodnevnim događanjima (kupovina, prijevoz i slično) te rješavanje

⁸¹ Usp. Savolainen, Reijo. Nav. dj., str. 1781.

konkretnog problema. Rezultati istraživanja koje su proveli Naveed, Batool i Anwar⁸² pokazali su da studenti u većoj mjeri traže informacije za konkretne probleme nego informacije za orijentiranje, a informacije koje uglavnom trebaju vezane su uz zdravlje, prijevoz i smještaj.

U odnosu na spomenuto istraživanje, rezultati istraživanja provedenog za potrebe ovog rada također upućuju na to da studenti u većoj mjeri traže informacije za rješavanje konkretnih problema. Iako nekolicina studenata navodi da svakodnevno treba informacije za orijentiranje (vremenska prognoza, prijevoz, čitanje online portala, kupovina), veći dio ispitanika traži informacije o mentalnom zdravlju, informacije o smještaju odnosno stanovima (budući da većina ispitanika studira u drugom gradu), turističke informacije što podrazumijeva informacije o smještaju, znamenitostima, restoranima, kafićima, prijevozu i drugo, te informacije o pronalasku studentskog posla.

Prema istraživanjima koja su proveli Kalankesh i suradnici⁸³ te Basch i suradnici⁸⁴ studenti u slobodno vrijeme pretežno koriste internet, društvene mreže, tiskane izvore (npr. brošure) te kontaktiraju prijatelje, kolege, liječnike, nutricioniste i druge stručne osobe. Sukladno spomenutim istraživanjima, rezultati intervjuja opisani u radu pokazuju da su najkorišteniji informacijski izvori koje studenti trebaju u svakodnevici internet (Google tražilica), društvene mreže te prijatelji i kolege. Društvene mreže koje studenti u intervjuima spominju su Instagram, TikTok, Youtube, Spotify, Facebook te Telegram. Kao što je bilo očekivano studenti također ne koriste sveučilišnu niti narodnu knjižnicu pri traženju informacija u svakodnevici.

Rezultati istraživanja koje su proveli Jalali, Keshvari i Soleymani⁸⁵ te Naveed, Batool i Anwar⁸⁶ pokazuju da studenti odabiru informacijske izvore zbog jednostavnosti korištenja, dostupnosti te zbog toga što su besplatni, a slične spoznaje dobivene su u istraživanju provedenom za potrebe ovoga rada.

U tom smislu intervjuirani studenti spominju da na internetu i društvenim mrežama vrlo lako dolaze do informacija. Sve potrebne informacije su im dostupne upisivanjem određenih termina u Google tražilicu ili na društvenim mrežama. Sukladno tezama Savolainena⁸⁷, studenti iz navike koriste informacijske izvore koji su im se pokazali

⁸² Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar Mumataz Ali. Nav. dj.

⁸³ Usp. Kalankesh, Leila R. et al. Nav. dj., str. 86.

⁸⁴ Usp. Basch, Corey H. et al. Nav. dj., str. 1094.

⁸⁵ Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Nav. dj., str. 6.

⁸⁶ Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar Mumataz Ali. Nav. dj.

⁸⁷ Usp. Savolainen, Reijo. Nav. dj., str. 1782.

pouzdanima. Budući da veliki dio slobodnog vremena provode na mobitelima, studenti navode da su pozitivna obilježja korištenja društvenih mreža i interneta upravo to što informacije mogu tražiti u bilo koje vrijeme s bilo kojeg mjesta. Iako ispitanici smatraju da su relevantnije one informacije koje dobiju od prijatelja i kolega zato što im više vjeruju, ipak informacije češće pretražuju preko interneta i društvenih mreža. Slične spoznaje mogu se naći u istraživanju koje su proveli Naveed, Batool i Anwar⁸⁸.

Studenti su u intervjuima navodili da se nemaju s kime poistovjetiti u određenim životnim situacijama te zbog toga informacije često traže informacije na internetu i društvenim mrežama. Studenti su također u velikoj mjeri zadovoljni izvorima informacija koje koriste upravo zbog postojanja grupa i foruma na kojima mogu pronaći različite recenzije i mišljenja.

Sukladno saznanjima do kojih su u istraživanjima došli Naveed, Batool i Anwar⁸⁹ kao i Jalali, Keshvari i Soleymani⁹⁰ studenti kao najveći problem i izazov pri traženju informacija ističu veliku količinu dostupnih informacija te oprečna mišljenja i iskustva drugih ljudi. Nekolicini studenata se javlja osjećaj zbunjenosti i anksioznosti zbog velike količine informacija upravo zato što ne mogu suziti teme i identificirati relevantne informacije u specifičnoj situaciji. Isto tako neki studenti imaju poteškoća s odabirom strategije pretraživanja.

⁸⁸ Usp. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar Mumataz Ali. Nav. dj.

⁸⁹ Usp. Isto.

⁹⁰ Usp. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Nav. dj., str. 7.

6. Zaključak

Informacijsko ponašanje podrazumijeva ljudsko ponašanje u odnosu na informacijske kanale i izvore informacija, a uključuje različite oblike ponašanja kao što su komunikacija licem u lice te aktivno i pasivno traženje informacija. Danas svi svakodnevno traže informacije u slobodno vrijeme ili u poslovne i akademske svrhe. Slobodno vrijeme je također vrlo bitan dio života ljudi kada se u velikoj mjeri traže, koriste i dijele informacije u svrhu rješavanja ili pri rješavanju konkretnog problema. Traženje informacija je proces koji je sveprisutan u svakodnevnom životu, pogotovo među mladima koji su odrasli uz tehnologiju. Digitalna tehnologija razvija se sve brže, a upravo su mladi ti koji trebaju savladavati novonastale promjene i stoga je vrlo bitno da imaju razvijene odgovarajuće vještine i da poznaju odgovarajuće strategije za pretraživanje informacija.

Obilježja Google generacije u odnosu na sve prethodne generacije su stalna umreženost na društvenim mrežama i drugim oblicima digitalne tehnologije, preferiranje brzih, lako dostupnih i kratkih informacija, multitasking u svim aspektima života, preferiranje vizualnih oblika informacija u odnosu na tekstualne te interaktivni oblici komunikacije. Mladi ljudi većinu slobodnog vremena provode koristeći alate digitalnog doba kako bi došli do potrebnih informacija, bilo to u slobodno vrijeme ili u akademskom okruženju.

Ovim radom se nastojao pružiti uvid u iskustva studenata prijediplomskih i diplomskih studija pri traženju informacija u slobodno vrijeme s posebnim naglaskom na svakodnevne situacije u kojima traže informacije, informacijske izvore koje pritom koriste, razloge zbog kojih odabiru izvore informacija kao i probleme odnosno izazove s kojima se susreću u procesu traženja informacija. Istraživanje koje je provedeno za potrebe ovoga rada pokazalo je da studenti većinom u svakodnevici trebaju informacije za rješavanje problema kao što su traženje smještaja i studentskog posla kao i traženje zdravstvenih informacija, konkretno informacija vezanih za mentalno zdravlje, turističkih informacija, informacija o tjelesnoj aktivnosti i slično. Ispitanici koriste informacijske izvore kao što su internet (Google tražilica), društvene mreže i kontaktiraju prijatelje ili kolege, ali ne spominju stručne osobe kao što su liječnici, nutricionisti i slično. Također, nitko od ispitanika ne koristi knjižnicu kao izvor informacija. Najčešće spominjani razlozi korištenja informacijskih izvora su jednostavnost, laka dostupnost i besplatna pristupačnost izvorima. Intervjuirani studenti također navode kako su zadovoljni korištenim informacijskim izvorima budući da gotovo uvijek uspiju doći do potrebnih informacija. Kao probleme, odnosno izazove pri traženju informacija studenti identificiraju

veliku količinu informacija koja se danas nalazi na internetu i društvenim mrežama te samim time i pojavu lažnih vijesti, nemogućnost vrednovanja informacija i informacijskih izvora, te u nekim slučajevima nedovoljno razvijene strategije pretraživanja. Sukladno problemima koje studenti navode pri procesu traženja informacija, u kurikulum visokoškolskog obrazovanja bilo bi poželjno uvrstiti educiranje studenata o vrednovanju informacijskih izvora.

Rezultati kvalitativnog istraživanja koje je predstavljeno u ovom radu mogu poslužiti za razumijevanje informacijskog ponašanja studenata u slobodno vrijeme, a neka naredna istraživanja slične tematike mogla bi se provesti kvantitativnim metodama na većem uzorku ispitanika.

LITERATURA

1. Andrijašević, Mirna et. al. Participation in leisure activities and self-perception of health in the students of the University of Split. // *Kinesiology* 37(2005), str. 21-31. URL: <https://hrcak.srce.hr/en/file/6757> (2023-08-10)
2. Askanani, Hasan et.al. Web-based health information seeking among students at Kuwait University: cross-sectional survey study. // *JMIR Publications* 3, 4(2019). URL: <https://formative.jmir.org/2019/4/e14327> (2023-07-07)
3. Association of College and Research Libraries. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report, 1989. URL: <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> (2023-06-11)
4. Bandyopadhyay, Aditi; Boyd-Byrnes, Mary K. Is the need for mediated reference service in academic libraries fading away in the digital environment? // *Reference Services Review* 44, 4(2016), str. 596-626. URL: <https://www-emerald-com.ezproxy.nsk.hr/insight/content/doi/10.1108/RSR-02-2016-0012/full/pdf?title=is-the-need-for-mediated-reference-service-in-academic-libraries-fading-away-in-the-digital-environment> (2023-08-10)
5. Baro, Emmanuel E.; Onyenania, George O.; Osaheni, Oni. Information seeking behaviour of undergraduate students in the humanities in three universities in Nigeria. // *South African Journal of Libraries & Information Science* 76, 2(2010), str. 109-117. URL: <https://sajlis.journals.ac.za/pub/article/view/74/66> (2023-08-10)
6. Basch, Corey H. et al. Health information seeking behavior among college students. // *Journal of Community Health* 43(2018). Str. 1094-1099. URL: <https://link-springer-com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9> (2023-08-10)
7. Bates, Marcia J. Information behavior. // *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. izd. New York: CRC Press, 2010. URL: https://infocom.hyperlib.sjsu.edu/wp-content/uploads/2019/07/information_behavior_bates.pdf (2023-27-05)
8. Bračanov, Antica; Golubović, Vesna; Seiter-Šverko, Dunja. Istraživanje informacijske pismenosti studenata u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57, 4(2014), str. 45-64. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/209961> (2023-08-10)
9. Case, Daniel O.; Given, Lisa. Looking for information: A survey of research on information seeking, needs and behavior. Baton Rouge: Emerald Group, 2012.

10. Diehl, Katharina et.al. Students' motivation for sport activity and participation in university sports: a mixed-methods study. // BioMed Research International (2018), str. 1-8. URL: <https://www.hindawi.com/journals/bmri/2018/9524861/> (2023-08-10)
11. Elkington, Sam; Stebbins, Robert A. The serious leisure perspective: an introduction. New York, Routledge, 2014.
12. Elswailer, David; Wilson, Max L.; Kirkegaard Lunn, Brian. Understanding casual-leisure information behaviour. // New directions in Information Behaviour 1(2011), str. 211-241.
13. Furi, Ivana; Petr Balog, Kornelija. Information seeking behavior in the digital environment: information science vs. non-information science students. // Knjižnica 60,1(2016), str. 61-82. URL: https://www.researchgate.net/publication/304564114_Information_seeking_behaviour_in_the_digital_environment_information_science_vs_non-information_science_students [Informacijsko vedenje v digitalnem okolju primerjava stud](https://www.researchgate.net/publication/304564114_Information_seeking_behaviour_in_the_digital_environment_information_science_vs_non-information_science_students) [entov informacijske znanosti i](https://www.researchgate.net/publication/304564114_Information_seeking_behaviour_in_the_digital_environment_information_science_vs_non-information_science_students) (2023-08-10)
14. Hartel, Jenna. Leisure and hobby information and its user. // Encyclopedia of library and information sciences. New York, NY: Taylor and Francis, 2010. Str. 3263-3274.
15. Hartel, Jenna; Cox, Andrew M.; Griffin, Brian L. Information activity in serious leisure. // Information Research 21, 4(2016). URL: <https://informationr.net/ir/21-4/paper728.html> (2023-07-02)
16. Head, Alison J.; Eisenberg, Michael. How college students use and evaluate information in the digital age. //Project information literacy progress report. The Information School, University of Washington, 2010, str. 1-41. URL: https://projectinfolit.org/pubs/evaluating-information-study/pil_evaluating-information_2010-11-01.pdf (2023-08-10)
17. Hu, Xiao; Chen, Ying; Wang, Yuaho. University students' use of music for learning and well-being: A qualitative study and design implications. // Information Processing and Management 58, 1(2021). Str. 1-27. URL: <https://archives.ismir.net/ismir2014/paper/000346.pdf> (2023-08-10)
18. Hu, Xiao; Ha Lee, Jin; Wong Ka Yan, Leanne. Music information behaviors and system preference of university students in Hong Kong. // 15th International Society for Music Information Retrieval Conference, 2014. Str. 579-584.
19. Jalali, Soraya; Keshvari, Mahrokh; Soleymani, Mohammad Reza. Fitness information-seeking behaviour among female university students: A qualitative study // PLoS ONE 15, 8(2020), str. 1-12. URL:

<https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0237735&type=printable> (2023.08-10)

20. Jokić, Andrea; Koljenik Dragana; Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: pilot-istraživanje. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 59, 3-4(2017), str. 63-92. URL: <https://hrcak.srce.hr/187610> (2023-06-14)

21. Kalankesh, Leila R. et.al. Health information seeking behaviour (HISB) among the university students. // Frontiers in Health Informatics 8, 1(2019), str. 83-91. URL: [https://link-springer-com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9](https://link.springer-com.ezproxy.nsk.hr/article/10.1007/s10900-018-0526-9) (2023-08-10)

22. Kim, Hyojin; Park, Sun-Young; Bozeman, Ingrid. Online health information search and evaluation: observations and semi-structured interviews with college students and maternal health experts. // Health Information and Libraries Journal 28(2011), str. 188-199. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1471-1842.2011.00948.x>

23. Kim, Sung-Bum; Kim, Dae-Young. Travel information search behaviour and social networking sites: the case of US college students, 2011. Str. 1-11. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/13605128.pdf> (2023-08-10)

24. Konyves, Erica; Muller, Anetta. Leisure activities and travel habits of college students. // Applied Studies in Agribusiness and Commerce (2013). Str. 57-62. URL: https://www.researchgate.net/publication/305301461_Leisure_activities_and_travel_habits_of_college_students_in_the_light_of_a_survey (2023-08-10)

25. Lacović, Darko; Palko, Ivona; Horvatić, Lana. Music Information Seeking Behaviour among the Students of Humanities and Social Sciences at the University of Osijek. // INFUTURE 2019: Knowledge in the Digital Age // uredili Bago, Petra. et al. Zagreb: Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb ; Department of Information and Communication Sciences, 2019. Str. 121-127. URL: <https://openbooks.ffzg.unizg.hr/index.php/FFpress/catalog/view/39/51/2025-1> (2023-08-10)

26. Laplante, Audrey; Downie, Stephen J. Everyday life music information-seeking behaviour of young adults. // 7th National Conference on Music Information Retrieval. Canada: ISMIR, 2006. Str. 1-12. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=8774f2dcbc71518cb8ef5ddf8e269ea653182b> (2023-08-10)

27. Lasić-Lazić, Jadranka; Špiranec, Sonja; Banek, Mihaela Zorica. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju. // Medijska istraživanja 18, 1(2012), str. 125-142. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/127116> (2023-05-19)

28. Liyana, Shuib; Noorhidawati, Abdullah. How graduate students seek for information: Convenience or guaranteed result? // Malaysian Journal of Library & Information Science 19, 2(2014), str. 1-15. URL: https://www.researchgate.net/publication/288309310_How_graduate_students_seek_for_information_Convenience_or_guaranteed_result (2023-08-10)
29. Naveed, Muhammad Asif; Batool, Syeda Hina; Anwar, Mumataz Ali. Resident university students' everyday-life information seeking behaviour in Pakistan. // Information Research 26, 2(2021). URL: <https://informationr.net/ir/26-2/paper901.html> (2023-04-23)
30. Nemeč Rudež, Helena; Vodeb, Kristina. Students' use of social media during the travel process. // Tourism and Hospitality Management 21, 2(2015), str. 179-190. URL: <https://hrcak.srce.hr/en/file/220781> (2023-08-10)
31. Petr Balog, Kornelija; Badurina, Boris; Lisek, Jadranka. Information behavior of electrical engineering and computing doctoral students and their perception of academic library's role: A case study in Croatia. // Libri 68, 1(2018), str. 13-32. URL: <https://www-degruyter-com.ezproxy.nsk.hr/document/doi/10.1515/libri-2017-0017/html> (2023-08-10)
32. Prensky, Marc. Digital natives, digital immigrants. // On the Horizon 9, 5(2001), str.1-6.
33. Rubinić, Dora. Informacijsko ponašanje studenata: pregled literature. // Libellarium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova 7, 1(2015), str. 105-118. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202157 (2023-06-19)
34. Presidential Committee on Information Literacy : Final Report, 1989. URL: <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> (2023-06-11)
35. Robson, Andrew; Robinson, Lyn. Building on models of information behaviour: linking information seeking and communication. // Journal of Documentation 69,2 (2013), str. 169-193.
36. Rowlands, Ian. et al. The Google generation: The information behaviour of the researcher of the future. // Aslib Proceedings: New Information Perspectives 60, 4(2008), str. 290-310. URL: <https://www-emerald-com.ezproxy.nsk.hr/insight/content/doi/10.1108/00012530810887953/full/pdf?title=the-google-generation-the-information-behaviour-of-the-researcher-of-the-future> (2023-08-10)
37. Savolainen, Reijo. Everyday life information seeking. // Encyclopedia of library and information sciences. New York, NY: Taylor & Francis, 2010. Str. 1780-1789.
38. Standard za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice. // Narodne novine 81 (2022). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_81_1182.html (2023-07-01)

39. Stebbins, Robert. Project-based-leisure: Theoretical neglect of a common use in free time. // Leisure studies 24, 1(2015), str. 1-11. URL: <https://www-tandfonline-com.ezproxy.nsk.hr/doi/full/10.1080/0261436042000180832> (2023-08-10)
40. Wilson, Thomas D. Human information behavior. // Informing Science 3, 2(2000), str. 49-55. URL: <http://inform.nu/Articles/Vol3/v3n2p49-56.pdf> (2023-20-05)
41. Wilson, Thomas D. Information behavior: an interdisciplinary perspective. // Information Processing & Management 33, 4(1997), str. 551-572.
42. Wilson, Thomas D. Models in information behaviour research. // Journal of Documentation 55, 3 (1999), str. 249-270.
43. Wu, Homer C.; Liu, Abby; Wang, Chih-Hung. Taiwanese university students' perceived freedom and participation in leisure. // Annals of Leisure Research 13, 4(2010), str. 679-700. URL: <https://www-tandfonline-com.ezproxy.nsk.hr/doi/epdf/10.1080/11745398.2010.9686870?needAccess=true&role=button> (2023-08-10)
44. Yevelson-Shorsher, Anna; Bronstein Jenny. Three perspectives on information literacy in academia: talking to librarians, faculty and students. // College & Research Libraries 79, 4(2018). URL: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16728/18670> (2023-06-14)
45. Zurkowski, Paul G. The information service environment: relationships and priorities. Washington, D.C.: National Commission on Libraries and Information Science: National Program on Library and Information Services, 1974. Str. 1-7.

PRILOZI

Transkripti intervjua

Ispitanik 1 (I1)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

U posljednjih pola godine otprilike sam tražio informacije vezane za mentalno zdravlje, odnosno za anksioznost i za tjeskobu, najčešće vezano za fakultet i obaveze vezane uz fakultet pa eto kad se tako osjećam onda najčešće pretražujem načine na koje mogu kao kontrolirati tjeskobu ili anksioznost kada su ispitni rokovi ili neka seminarska izlaganja i slično.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa često tražim informacije tipa za hobi i slično, eto ono što mi sad trenutno dolazi je... znači informacije vezano za zdravlje ili možda nekako za prijevoz, znači ako negdje putujem i tako neke informacije u svakodnevici.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Često razgovaram s kolegama ili prijateljima, znači uz nekakav razgovor pa onda uz nekakve savjete gdje su oni... ako je netko već ili pohađao slične tečajeve ili bio na, primjerice razgovorima sa psihoterapeutima i slično ili kroz znači.. preko Google tražilice, onda znači preko nekakvih foruma, bio sam čak rješavao nekakve online testove što su znači, nekakva psihološka savjetovališta objavila i onda kao, mislim ono nije u potpunosti neka dijagnoza da se postavi nego vas otprilike usmjeri tipa ako imate anksioznost ili tjeskobu vam preporuča nekakve stvari ili da obavite razgovor sa psihoterapeutom ili što bi vam oni savjetovali, to je eto najčešće preko interneta , znači preko google tražilice upišem. Ili u razgovoru sa prijateljima i kolegama kao što sam rekao. Na TikToku sam isto pronašao dosta informacija, kako o zdravlju tako i o nekim drugim stvarima.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu za ovaj slučaj iskreno, za ovu situaciju čak i nisam tj. bio jesam neke knjige koje bi možda govorile o tome, ali mi je nekako bilo lakše jer najčešće kad se dogodi tako nešto to ono

bude navečer i onda jel, baš ne idete u knjižnicu navečer. Najčešće vam informacija treba u tom trenutku, znači brzo pa to onda budu najčešće izvori s interneta, moguće da su bile nekakve knjige ali u online nekakvom izdanju, znači nisam eto do sada koristio baš prostorije knjižnice i njihovu građu da bi došao do takvih informacija ali vjerujem da postoji i znam da sam pretraživao, ali nisam jel ništa posebno.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa za ovu konkretnu situaciju... primjerice stvarno nisam očekivao da će ta psihološka savjetovišta imati baš tako, mislim to mi se baš sviđjelo. Doslovno je bio kviz gdje vas ispituju određena pitanja i onda vam daju nekakve upute, nekakvu pomoć, kome se možete obratiti i nekakve brojeve. Dosta sam istraživao, ne znam kako se točno zove stranica, ali naš fakultet je podijelio link za ono psihološko savjetovište, znači ima određena stranica i možete pronaći sve psihoterapeute u Hrvatskoj i možete odrediti znači da oni budu besplatni ili do koje cifre idu da možete na uputnicu i onda tako ih možete pronaći. To me eto recimo iznenadilo, to nisam očekivao preko eto društvene mreže.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet, društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa internet eto zbog te dostupnosti korištenja, znači najlakše mi je doći jel u google tražilicu, upisati bilo koji pojam, bilo šta što me zanima – od savjetovišta, od, ne znam, kako se suočiti s nečim. Ima milijun tih portala za zdravlje, portala koji nude razna, ne znam, tipa pročitao sam da je kamilica dobra za anksioznost i slično i onda na temelju toga... Mislim da je ta jednostavnost korištenja i dostupnost jer u svakom trenutku, kad' god, na bilo kojem mjestu možete pronaći takve informacije i svakako mu ide u prilog zato što je besplatno. Ono glavno je da je lako pronaći i besplatno je, znači ne mora se ništa posebno truditi.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Pa sada ne znam točno, ali većinom preko google tražilice i s obzirom da su mi, većinom ono što tražim je ipak jednostavnije, nije da tražim nešto baš ono točno, znači kada upišete

anksioznost većinom vam izbaci, treba vam možda malo... ali kada upišete recimo „savjetovalište Osijek“ izbacit će vam najbližnje onom što trebate, najrelevantnije, tako da ne znam baš točno ali ono, otprilike nekoliko minuta, ovisno o stvarima nekim'. Eto nekad' mi je za ono, što se tiče našeg' faksa, ono što sam spomenuo, onaj portal za te psihoterapeute, to mi je eto trebalo malo... kada sam pretraživao, pa dok sam došao na stranicu od fakulteta tj. od njih, pa dok sam to malo istražio, eto trebalo mi je malo duže ali inače u roku par minuta se može pronaći, ovisno težini, ono... što nam točno treba.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Najčešće, kao i većina ljudi kada su to takve informacije koje pretražujemo u slobodno vrijeme, ako mi nije toliko... ako je onako preopćenita informacija, ako mi ne izađe na prvoj stranici Google-a, čak na onome samo što vidim na ekranu, to mi već bude, ah... ono ako mi u tom trenutno nije toliko bitno, ali ono moram priznati da čak i odustanem od traženja informacije. Nekada se baš ono potrudim, kada želim pronaći informaciju, ali nekad, ako sam ne znam, negdje vani pa onako želim na brzinu pronaći nešto a ne mogu, ostavit ću za kod kuće pa eto odustanem u tom trenutku. Najčešće pretražujem to što mi Google prvo izbaci ili pitam kolege ako možda znam da oni možda znaju, da bi mogli doći do te informacije, ali ono, pogledam većinom prvih par izvora pa onda ako mi je bitno, onda se vratim tome kasnije, kad budem imao više vremena, a ako ne, onda jednostavno zaboravim.

6. Naveli ste da ste pretraživali informacije vezane za anksioznost i tjeskobu, jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Pa jesam, mislim pronašao sam eto te usluge, bio sam znači... našao sam ono što mi je trebalo, našao sam čak i više nego što sam mislio da ću pronaći. Našao sam ono, par stvari koje bi mi pomogle i moram priznati da sam zadovoljan, mislim neke stvari sam bio dodatno istraživao, ali ovo što sam pronašao mi je bilo vrlo korisno.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Rekao bih da sam zadovoljan jer mi je koristilo ali, mislim sad već toliko vremena provodim na internetu i mislim da mi je faks pomogao da lakše mogu odlučiti što mi je relevantno a što nije pa ne budem toliko nezadovoljan informacijama jer znam kako i na koji način i gdje bi trebalo

nešto pretraživati, do nečega doći, mislim normalno da nekada pronađem i nešto što mi ne odgovara, što se na kraju ispostavi da nije točna informacija, ali većinom budem zadovoljan jer eto pokušam doći na što bolje načine do neke informacije. U ovom konkretnom primjeru sam bio zadovoljan sa informacijama.

a. Smatrate li da pronađete relevantnije informacije društvenim mrežama i internetskih izvora ili od kolega, prijatelja?

Rekao bih da mi internet možda pruža relevantnije informacije zbog toga što svakako kada mi kolege i prijatelji nešto kažu, provjerim. Mislim, ovisno o vrsti informacija, o tome jesu mi rekli nešto ovako, za što znam da su možda kompetetni ali ako mi kažu ovako neku stvar što su pročitali ili što su ovako negdje vidjeli onda svakako još ono detaljnije probam to provjeriti svakako na internetu. Putem tih određenih internetskih izvora. Ali eto rekao bih da bi društvene mreže svrstao ispod kolega i prijatelja, znači da mi one najmanje djeluju, vjerojatno u ovom konkretnom primjeru za ovo, ali i općenito. Može se izvući određene stvari s određenih onako, ako ćemo blogove ubrajati u društvene mreže, možemo recimo blogove, iako i njih trebamo uzeti malo onako sa strane, ne baš vjerovati stopostotno, onda bi nekako kolege i prijatelje, ovisno ako poznamo te kolege, ako im je to ili struka ili nešto, normalno da ćemo vjerovati njima ako je to njihovo znanje, ali ono, svakako ako je nešto bitnije i veće, provjeriti naknadno na internetskim izvorima osim ako baš eto, ono što sam rekao, da su kompetetni u tom području.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa rekao bih, znači to teško raspoznavanje relevantnih dokumenata, znači relevantnih informacija, velika količina informacija, možda i informacijska anksioznost, kad' smo preopterećeni informacijama. Smatram da je to zapravo najveći problem što se tiče tog' pretraživanja putem interneta i slično, pogotovo kada su stvari poput ovakvih kada pretražujemo u slobodno vrijeme jer ipak kada pretražujemo nešto za fakultet, možemo nekako, znamo koje su baze pouzdane, odemo na Proxy, na NSK, odemo u katalog našeg GISKO-a, naše knjižnice i možemo tamo pogledati. A opet, kada pretražujemo ovako nešto u slobodno vrijeme, moramo ipak... dobro, primjerice ako je nešto vezano za prijevoz to možemo vjerovati ako odemo na npr. stranicu GPP-a, ali ako je nešto vezano znači za poput ovako zdravlja ili tako nečega, to je ipak teže procijeniti, pogotovo ako nismo iz tog područja, možemo se koristiti bazama, ali ako ne pretražujemo informaciju da bi saznali nešto u znanstvenom smislu, nego ako ovako nešto u praksi da primjenimo ako se osjećmo tjeskobno, teško je procijeniti i

pogotovo ako se nema nekog predznanja, ali čak i s predznanjem opet nikad ne možemo dovoljno biti u svemu toliko dobri i opet možemo možda povjerovati u nešto tako da trebamo biti dosta oprezniji kada pretražujemo, ovisno o situaciji. Ipak je zdravlje bitno i trebali bi biti malo oprezniji i trebali bi provjeriti više izvora i možda se konzultirati s nekim tko je možda kompetentniji, ali da... to je zapravo najveći problem što se tiče toga. To i rekao bi' lažne vijesti što možemo upotrijebiti za primjer zdravstvenih informacija, koliko se može lažnih vijesti vezati uz zdravlje. Primjerice, kada sam istraživao tu konkretnu situaciju, u jednom trenutku sam pronašao previše informacija, jednostavno više nisam mogao onako odlučiti što bi mi točno odgovaralo, što bih točno mogao primjeniti. Dakako te lažne vijesti bi' svrstao u taj problem, u te poteškoće. I možda su poteškoće kod mene, ali i općenito kod ljudi što možda eto to prebrzo odustajanje. U redu ako je to nešto što nam nije toliko... ali ljudi često znaju odustati od informacije koja im je potrebna, ali odustanu na početku jer je ne mogu pronaći odmah. To vezujem uz to što možda ne znaju na koje točno načine mogu doći do određene informacije.

Ispitanik 2 (I2)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Krajem petog mjeseca išla sam na put u Barcelonu te sam u okviru tog puta tražila dosta različitih informacija. U početku su to bile informacije vezane za prijevoz od Osijeka do Zagreba, Trsta i na kraju same Barcelone te traženje smještaja u Barceloni. Nakon pronađenih informacija pretraživala sam aktivnosti kako bi vrijeme u Barceloni što bolje iskoristila. Um.. to su konkretno bile informacije o muzejima, znamenitostima, ali i o restoranima, kafićima i prijevozu po Barceloni što je uključivalo metro, autobuse i bicikle.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa većinom je to neki oblik prijevoza, informacije koje se tiču npr. kupovine i u zadnje vrijeme znači često gledam informacije što se tiče vremenske prognoze.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Skoro pa sve informacije koje su me zanimale pronašla sam na internetu, dio na Googlu, dio na društvenim mrežama kao što je TikTok gdje sam gledala videe ljudi iz svijeta koji su snimali svoje putovanje u Barceloni i što su radili i, znači, obilazili. A jedan dio informacija saznala sam i od prijatelja tako iz nekih razgovora koji su mi preporučili nekoliko restorana i kafića gdje se za malo novaca može pojesti dobar obrok. Na društvenim mrežama sam većinom tražila informacije zato što tamo brzo mogu pronaći sve informacije i pogledati videa nekih restorana ili znamenitosti što mi je dosta pomoglo pri planiranju puta.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu i tiskane izvore u ovom procesu nisam koristila, a zapravo ih ne koristim ni u ostalim situacijama. Sve što me zanima mogu pronaći na internetu. Znači sve informacije koje zapravo tražim su um... neke informacije koje mi je i lakše pronaći na internetu. Nemam potrebu tako neke informacije uopće pretraživati u knjižnici ili tako nešto.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa konkretno u ovom primjeru nisam jer sam potrebne informacije pronalazila ciljano na internetu, ali u ostalim situacijama naravno da se to dogodi. Kada npr. provodim vrijeme na društvenim mrežama, često naiđem na neke informacije koje nisam zapravo tražila a dobro dođu. Evo zapravo baš sam spomenula TikTok pa sam i za ovo putovanje vidjela koje su napopularnije turističke atrakcije i što bi mogli posjetiti um.. tako da zapravo i jesam slučajno pronašla neke informacije, ili npr. na Instagramu kada slučajno pronađem neki recept budući da volim kuhati. Na društvenim mrežama većinom tako pronađem neke korisne informacije koje mi možda u trenutku ne trebaju ali znam da će mi kasnije biti korisne i onda ih samo spremim, to većinom tako budu recepti neki, ili nešto što se tiče kozmetike i tako.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Internet koristim zbog jednostavnosti korištenja i dostupnosti. Danas konstantno imamo pristup internetu gdje god da idemo i sve što me zanima mogu pretraživati bilo kada i bilo gdje. Mislim da je koristiti internet i društvene mreže dosta jednostavnije nego neke tiskane izvore ili knjižnicu. Samo upišemo pojam koji nas zanima i dobijemo ogroman broj rezultata. Uvijek možemo pronaći nešto korisno. Rezultati koje dobijemo možda nisu uvijek relevantni ali mislim da većinom mogu procijeniti koje su stranice relevantne i koje su informacije točne tako da...

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Um.. Smatram da sam sve informacije vezane za ovaj put pronašla vrlo brzo i bez poteškoća nekakvih. Mislim trebalo je malo vremena zato što sam istraživala i informacije vezane za prijevoz i znamenitost, restorane itd. Ali mislim da sam zapravo vrlo brzo pronašla sve što me zanimalo.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Što se tiče pretraživanja informacija općenito nekada znam odustati od pretraživanja informacija ako ih ne mogu pronaći u nekakvom kraćem roku, ali to su većinom onda

informacije za koje smatram da mi nisu od neke presudne važnosti, ali ukoliko je riječ o nekim važnim informacijama npr. za fakultet tada nemam određeni vremenski rok, te informacije pretražujem dok ne budem zadovoljna rezultatima.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Jesam. Prije puta napravila sam cijeli plan puta koji je um.. sadržavao sve informacije po danima, šta ćemo raditi i koje znamenitosti ćemo obilaziti taj dan pa sam ciljano znači pretraživala informacije koje me zanimaju, kako sam već rekla, većinom preko interneta, Tiktoka i od drugih ljudi. Informacije koje sam tražila nisu bile prekomplikirane pa sam zapravo dosta jednostavno i došla do njih, većinom sam samo ulazila u prva dva, tri linka na Googlu i to je to. Za prijevoz je bilo dosta lako sve pronaći i onda sam samo čitala recenzije većinom na tako nekakve restorane i gledala koje su najpoznatije znamenitosti. Sve bi to bez interneta i društvenih mreža zapravo bilo i dosta komplicirano pronaći. Mislim da su te recenzije jako korisne tako i što se tiče pa toga smještaja i svega.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa jako sam zadovoljna informacijama koje sam pronašla na internetu i sve te informacije su se pokazale korisne, a također i informacije koje su mi prijatelji rekli su bile vrlo korisne. Kažem, mislim da je prednost interneta i društvenih mreža što zapravo vrlo lako možemo um... pronaći sve što nas zanima.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

Relevantnije informacije su mi bile one koje sam pročitala na internetu nego od drugih ljudi, pogotovo što se tiče npr. kafića i restorana pošto se na internetu mogu naći recenzije od većeg broja ljudi nego što je to slučaj kada jedna osoba ispriča svoje dojmove nekog restorana ili kafića. Mislim, nekako uvijek mi je navika sve provjeriti opet na internetu, čak i kada mi netko nešto kaže.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa kao najveću poteškoću izdvojila bi veliku količinu informacija koju se može pronaći na internetu, um.. konkretno u slučaju putovanja u Barcelonu je bilo previše informacija o tome što se može raditi, a ja nisam imala toliko vremena da bi sve stvari vidjela i posjetila tako da sam morala napraviti bolji plan kako bi um.. što više toga stigla posjetiti i napraviti. Dobro, to sam maloprije spomenula kao dobru stvar, ali mislim da je i dobra i loša. Nije uvijek dobra stvar toliko previše informacija. Eto pogotovo sad, ja sam sve mogla istraživati danima i još uvijek ne bi pregledala sve što me zanima, a i nisam imala toliko vremena da bi sve to vidjela u Barceloni. Znači, nekad je zapravo teško i znati što je točna informacija a što nije budući da ih ima toliko.

Ispitanik 3 (I3)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Situacija trenutno vezano za pronalaženje studentskog posla preko ljeta. Najviše informacija sam tražio za taj posao. Na fakultetu su nam došli npr. medicinske sestre iz Pule da nam ponude posao i onda sam... dakle, oni su držali predavanje, dobili smo brošuru i letak, međutim ja sam se i sam raspitivao o toj temi. Zapravo su tražili studente za rad preko ljeta i onda su valjda obilazili medicinske fakultete.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Situacije u kojima pretražujem informacije su neke uobičajene situacije kao što su prijevoz s obzirom da puno putujem, ali također šoping. Evo nekidan sam pretraživao slušalice koje sam htio kupiti.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Pa budući da sam se nakon tog predavanja još i sam raspitivao o tom poslu, za to sam koristio internet i kolege, ali i društvene mreže. Društvene mreže sam koristio kako bi stupio u kontakt s drugim kolegama koji rade taj posao. Preko Instagrama sam se čuo sa dvije medicinske sestre koje rade tamo, s njima sam išao u srednju i onda su mi one još pričale o tom poslu. A preko Google tražilice sam prvo gledao slike te bolnice i sliku smještaja s obzirom da su nam objasnili gdje bi bili smješteni i naravno o Puli, da vidim što taj grad nudi, ali također, našao sam i na forumu koji govori baš o toj novoj bolnici, uvjetima rada, o iskustvu drugih zdravstvenih radnika koji su tamo radili u bolnici.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Za ovu situaciju nisam koristio knjižnicu, a moram priznati da ju ne koristim ni inače kada u slobodno vrijeme pretražujem informacije zato što, kao što sam spomenuo, najčešće pretražujem nešto vezano za prijevoz, kupovinu i slično. A što se tiče tiskanih izvora, dobili smo na predavanju letak i brošuru u kojoj sam kada sam došao kući čitao što sve piše o toj bolnici, uvjetima rada, o nekim beneficijama tog studentskog posla i slično.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa nisam očekivao neke informacije na forumu vezano za poslove u toj bolnici, međutim to je valjda postalo danas moderno da ljudi daju svoje mišljene vezano za poslove ali i za radna mjesta tako da sam tu bio iznenađen o tim recenzijama koji su djelatnici posebno studenti ostavljali o tom radnom mjestu. Ali inače zapravo većinu u informacija tako slučajno pronađem većinom na društvenim mrežama zato što dosta vremena provodim na njima i često se dogodi da pronađem neke korisne informacije a da ih zapravo ni ne tražim.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet, kolege i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa.. Umm.. najjednostavnije mi je bilo stupiti s tim kolegama da pričam s tim kolegama i oni su stvarno rekli sve, njihovo iskustvo i njihovo mišljenje o tome. Zapravo sam htio čuti njihovo mišljenje iz prve ruke zato što... u biti prije ću vjerovati njihovom mišljenju zato što su već tamo zaposleni i znaju kakvi su uvjeti rada, što bi se točno očekivalo od mene, kakav je kolektiv i slično. A društvene mreže su bile najlakši način za stupiti u kontakt s njima. A internet, pa dostupno je, i najjednostavnije za korištenje, informacije su dva, tri klika, samo upišem pojam koji me zanima i izbacim mi mnoštvo informacija... svakako mu ide u prilog i to što je besplatno. A i tražilicu uvijek prvo koristim za traženje bilo kakve informacije tako da sam pronašao ono što sam trebao jako jednostavno, to mi je najlakši način za pronaći neke informacije.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Pa nije mi trebalo dugo, s kolegama sam se čuo baš u tom danu. Odmah nakon toga predavanja sam im se javio i onda sam ih kroz dan ispitivao sve što me zanima. A preko interneta, pa... za jedno sat do dva sam sve to već detaljno istražio, pregledao, odlučio se za koji bi odjel, na kojem bi odjelu radio i slično. Već sam dosta informacija i saznao od medicinskih sestara na predavanju, internetom i kolegama sam samo nadopunio sve to i saznao nešto što me baš isključivo zanimalo a što nije bilo spomenuto na predavanju. Jedino ako je riječ o kupnji nekakvih proizvoda onda to može potrajati.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Od pronalaska informacija općenito ne odustajem jer sam takva osoba, jako sam uporan i ako nema u jednoj vrsti, dakle, u jednom izvoru tražim odmah drugi izvor zato što su to najčešće neke informacije koje me zanimaju i onda ne želim odustati dok ne pronađem to što me zanima.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Pa... pronašao sam skoro sve informacije, međutim nisam pronašao informaciju vezanu za plaću, rekli su nam satnicu, međutim, te... odnosno sate koliko bih ja radio kao student koji je tek došao tamo. To nam konkretno nitko nije rekao niti te medicinske sestre ni na internetu nisam uspio pronaći. Inače kada tražim informacije su to neke svakodnevne situacije za koje je vrlo lako pronaći potrebne informacije.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa jako sam zadovoljan zašto što sam informacije dobio iz prve ruke, dakle odmah od tih osoba koje su zaposlene tamo i naravno na internetu putem tih foruma sam isto saznao iskustva ljudi koji rade tamo. I stvarno, te medicinske sestre koje su došle na naš fakultet o svemu su nam pričale i sve što nas je zanimalo, rekle su nam. Dakle mogli smo postavljati pitanja, stvarno evo dobili smo iz prve ruke sve informacije.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

Mislim da su informacije koje sam dobio od kolega u ovom slučaju relevantnije zato što ih znam osobno, znam kakvi su, zajedno smo prošli evo kroz srednju školu i iskreni su prema meni, i ja bi bio iskren prema njima da me pitaju nešto vezano za bolnicu u Osijeku tako da relevantnije mi je to jer je od osobe koje znam. Opet, na internetu su nepoznate osobe, sad ja ne znam jesu one stvarno radile tamo, koliko su radile, na kojemu su odjelu bile, dali lažu ili ne lažu tako da... relevantnije su moje kolege koje znam osobno i kojima vjerujem.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa budući da je Pula doslovno na drugom kraju države pa mi je internet bio jedan od glavnih izvora informacije, a internet baš i nije relevantan, informacije koje pročítamo ne moraju biti uvijek točne. Mislim na internetu stvarno postoji bezbroj informacija, ali ponekad se teško snaći u svemu tome i odrediti koje su mi informacije zapravo važne i točne i od kojih ću informacija imati neke koristi. Nekada moram pregledati velik broj informacija kako bi došao do one koja mi je potreba. Kada neku informaciju tražim od kolega i prijatelja to mi nije problem. Evo i u ovoj situaciji sam korisnije informacije dobio od kolega, i to su zapravo informacije kojima više vjerujem nego one koje sam pročítao na forumima. U redu kada su to informacije kada je riječ o prijevozu ili slično, ali za ovakve važnije situacije mi je svakako lakše dobiti informacije iz prve ruke kao što sam već i spomenuo.

Ispitanik 4 (I4)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

U posljednje vrijeme sam istraživala informacije vezane za psihološko savjetovište za studente u Osijeku. Primjetila sam da se, znači, u posljednje vrijeme osjećam anksiozno i tjeskobno i zbog faksa ali i zbog nekih privatnih stvari i onda sam odlučila istražiti malo informacije vezane za to. Prvenstveno sam tražila mail na koji se mogu javiti, ali sam također i pretraživala informacije vezane za možda neka iskustva drugih studenata i slično.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa u svakodnevnicu većinom tražim, odnosno gledam vremensku prognozu ili tako neke informacije za svaki dan... prijevoz možda zato što često putujem iz Osijeka za Požegu ili iz Požege za Osijek i također radim studentski posao pa imam butru i onda većinom gledam informacije vezano za to. Također većinom tražim informacije vezane za kupovinu određenih stvari - kozmetika, odjeća i slično. To je zapravo najčešća situacija u kojoj tražim informacije vezane za svakodnevnicu.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Pa za psihološko savjetovište sam konkretno tražila informacije na internetu tj. putem tražilice, samo sam upisala u tražilicu doslovno psihološko savjetovište Osijek i izbacilo mi je sve potrebne informacije. Društvene mreže nisam koristila zato što mislim da nije bilo potrebe, ne znam točno koliko bi informacija uopće pronašla... tj. korisnih informacija, ali sam vidjela da imaju i Facebook stranicu. Sve informacije sam pronalazila većinom putem tražilice a također sam se i kod prijatelja malo raspitivala o nekim iskustvima, zato što kada sam krenula pretraživati informacije vezane sa savjetovanje, također se i um... tj. saznala sam za savjetovište konkretno od jednog prijatelja koji je već krenuo i onda sam ga pitala za iskustvo, malo sam se raspitivala kako mu je, da li mu savjetovanje pomaže i slično.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu nisam koristila zato što ne znam baš koliko informacija sam mogla pronaći o tom' u knjižnici. Ali mislim knjižnicu koristim većinom kada je u pitanju faks, za ovako neke

svakodnevne situacije čak nemam ni potrebu koristiti knjižnicu. To su sve neke situacije koje su jednostavne, mislim... ne tražim toliko informacija da bi morala baš ići u knjižnicu.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa sad za ovu situaciju mislim da baš i nisam, zato što kako sam rekla, tražila sam baš neke konkretne informacije i većinu informacija sam čak dobila od prijatelja iz prve ruke tako da... Ali za neke druge situacije mi se znalo događati kad npr. budući da dosta slobodnog vremena provodim na društvenim mrežama, većinom na TikToku ili Instagramu i onda mi se zna dogoditi tako da ili pronađem neki video ili da mi se pojave neki oglasi eto možda najčešće za kupovinu. To je zapravo najčešći način na koji slučajno dođem do informacija nekako neočekivano, i zapravo mi dosta često te informacije i budu korisne.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet, društvene mreže i prijatelje/ kolege pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa mislim da je najčešći razlog, kada je riječ o internetu ili društvenim mrežama zapravo ta jednostavnost korištenja. Mobitel je uz mene svaki dan, cijeli dan i sve, što god mi zatreba samo moram upisati taj pojam u tražilicu. Mislim, mi smo svi odrasli uz internet i društvene mreže i većinom se i oslanjamo na njih. Također je sve besplatno što je veliki plus. S prijateljima je to većinom kroz neki razgovor uz kavu kada pričamo i onda tako dođem do nekih informacija. Evo u ovoj situaciji sam se baš konkretno raspitivala od prijatelja za iskustva zato što sam htjela neke pouzdane informacije od nekoga kome znam da mogu vjerovati. Ali opet, mislim da mi je jednostavnije sve informacije pronaći na internetu ili društvenim mrežama zato što te neke informacije u svakodnevnicu mi je lakše "googlati" i dobiti informaciju odmah nego se raspitivati kod prijatelja.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Pa... u biti sam sve informacije pronašla relativno brzo zato što sam samo pregledavala npr. prve dvije, tri stranice koje su mi se pojavile na Google tražilici i tu sam pronašla ono što me

zanimalo, a od... znači također sam pričala s prijateljem, kao što sam spomenula i on mi je svoja iskustva ispričao u toku jednog razgovora. Pozvala sam ga na kavu zato što mi je tako bilo lakše nego se dopisivati preko društvenih mreža i onda mi je sve ispričao eto možda u pola sata. Mislim sve informacije koje tako pretražujem pronalazim u par minuta, ili na društvenim mrežama ili upišem u tražilicu i to je to. Ako je riječ o kupovini um... onda se zna dogoditi da tako istražujem možda dan ili dva, ali ništa previše.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Od pretraživanja informacija ne odustajem... pa zapravo to je drugačije nego kad tražim neke informacije za faks. Ovo su sve informacije koje je vrlo lako pronaći, par klikova na tražilici ili se raspitam kod prijatelja i to je to. Rijetko, ako ikada uopće odustajem od traženja informacija, jedino ako u tom trenutku nemam vremena.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Pa u ovom slučaju jesam zato što su to većinom um... što se tiče psihološkog savjetovišta bile njihove službene stranice i slično. Budući da sam koristila samo tražilicu i iskustva prijatelja sve sam informacije vrlo lako pronašla. U tražilicu sam, kako sam već spomenula, samo upisala psihološko savjetovište Osijek i već sam nakon par minuta pretraživanja dobila sam sve potrebne informacije, nije bilo potrebno istraživati nešto više od toga. Budući da postoji njihova službena stranica nisam baš morala toliko dugo istraživati da bi pronašla potrebne informacije. A i velik dio informacija sam dobila od prijatelja i njega sam mogla pitati što god me zanimalo tako da mi je to malo olakšalo cijeli proces. Zapravo sam većinu informacija i dobila preko prijatelja a internet sam pregledavala radi nekih službenijih informacija.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa jako sam zadovoljna pronađenim informacijama i u ovom slučaju ali i općenito kada pretražujem. Zato što stvarno većinu informacija um... pretražujem ili na internetu ili na društvenim mrežama. Mislim da nam internet i društvene mreže, ali zapravo većinom internet dosta olakšava pretraživanje informacija zato što je vrlo jednostavan za korištenje. Ali evo, u ovom slučaju sam većinu informacija dobila i od prijatelja i mislim da su to informacije koje su mi zapravo i bile najkorisnije.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

U ovom slučaju sam zadovoljnija informacijama koje sam eto dobila iz prve ruke zato što je to netko s kim' provodim veliki dio vremena i kom' vjerujem i znam da su to relevantne informacije, ali u većini slučajeva smatram da su zapravo relevantnije informacije one koje pronađem na internetu zato što internet koristim svakodnevno kada pretražujem, a prijatelje pitam za neki savjet ili slično, ali nisu mi zapravo primarni izvor informacija. Ne znam, mislim da mi je tako jednostavnije... samo upisati nešto u tražilicu nego pitati prijatelje.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Um... najčešća poteškoća je, iako sam spomenula da koristim internet svakodnevno kada pretražujem, tamo... tj. na internetu je ponekad teško znati koje su informacije točne, ponekad je teško odrediti što mi je korisno, a što nije. I npr. često kupujem na stranici Zalando, s nje zapravo najčešće naručujem odjeću i slično i nekada mi je problem zapravo upisivanje tih termina tj. upisivanje ključnih riječi zato što nekada tako pregledavam stranicu i vidim neki proizvod koji mi se sviđa ali ga ne sačuvam i kasnije kada pretražujem upišem ključnu riječ za koju ja smatram da je dobra i da bi mi se taj proizvod trebao pojaviti ali ne bude uvijek tako. I onda moram upisivati različite ključne riječi ili opet određivati filtere i sama pretraživati stranicu.

Ispitanik 5 (15)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Pa eto, prije dva mjeseca sam odlučila da se želim zdravo hraniti kako bi smanjila tjelesnu težinu i tražila sam informacije kako smršaviti uz pomoć kalorijskog deficita i tražila sam razne primjere ljudi koji su bili uspješni u tome, koje najbolje namirnice koristiti, vježbe i tako.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa znači u svakodnevnom životu um... tražim informacije o vremenskoj prognozi pošto svaki dan hodam onda mi je bitno znat hoće bit' kiša ili jel hladno vani, da znam, ono, kako se obući. Također tražim razne recepte pošto mi je bitno da se raznoliko hranim i uvijek tražim zdrave recepte na internetu. Također volim online šoping i svakodnevno gledam u raznim aplikacijama što ima, jel' neko sniženje ili nešto novo ako ima um... ili ako mi treba nešto. Uvijek to radim online prije nego da idem u trgovinu. I još, kad' hodam, pošto hodam svakodnevno 2 do 3 sata onda uvijek tražim videe razne motivacijske ili nekakve knjige, audio knjige i glazbu.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Najviše informacija dobivam iz društvenih mreža kao što je npr. Youtube. Tamo obično upišem u tražilicu tj. u ovom slučaju sam upisala kalorijski deficit i onda gledam videe na tu temu i ako mi se neki od Youtubera sviđa onda više na njegovom Youtube kanalu gledam videe. Također na TikToku volim tražiti informacije um... zato što na TikToku ako..., kad npr. upišem kalorijski deficit i onda mi TikTok i sam kasnije nudi videe na tu temu. Također Instagram koristim jer mi tamo često iskaču različiti treneri i fitnes instruktori. A ako nešto ne nađem na društvenim mrežama onda koristim Google tražilicu i također sam našla aplikaciju koju koristim za mršavljenje i u toj aplikaciji ima grupa u kojoj ljudi također razmjenju iskustva, savjete i slično. Aplikacija se nalazi na Telegramu, to je isto društvena mreža poput Vibera ili Whatsapp i onda u toj grupi razmjenjujem informacija s drugim ljudima.

a. Konzultirate li kolege i prijatelje kao izvor informacija?

Prijatelje i kolege u ovom slučaju ne koristim kao izvor informacija zato što nitko od njih nije u procesu mršavljenja i ne znaju puno o tome zato ih ne mogu puno baš pitati o tome. Ali u vezi nekih drugih tema, onda da.

b. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu isto ne koristim zato što sada mogu sve online pronaći, bile to informacije za svakodnevni život ili tako online knjige volim tražiti, ali mi je sve to lakše pronaći online nego otići u knjižnicu.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa u ovom slučaju ne pošto [um...] tražim informacije ciljano, ali nekad' kad tako skrolam internetom mi se pojave informacije tj. najčešće mi se na Instagramu ili TikToku pojave tako videi o nekim zdravim receptima pa si ih spremim i također jednom mi se [um...] eto pojavila reklama o satima yoge sa štencićima u mom' gradu. Mislim ja se također bavim yogom i već dugo sam htjela tako nešto probati i čini mi se jako zanimljivo. Tako da eto neke informacije uopće ne tražim nekada a na kraju mi budu korisne. Ali mislim da mi se tako najčešće pojave iz oglasa ili reklama. TV sve manje gledam, novine skoro uopće ne čitam i onda mislim da je to jedini način gdje mi se zapravo tako neke neočekivane informacije i mogu pojaviti.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa da, mislim trenutno najviše koristim TikTok zato što, imam osjećaj da je na TikToku informacija nekako najrelevantnija. Mislim ne općenito, ali za ovo što mi trenutno treba. Zato što na TikToku videe snimaju većinom osobe naših godina i mislim da su sada mladi ljudi nekako puno više iskreniji i zato mi se čini da kad na TikToku vidim informaciju o mršavljenju i razne transformacijske videe od mladih ljudi koji su već uspjeli smršavjeti određeni broj kila, nekako im više vjerujem jer znam da su iskreni. A internet... pa mislim budući da smo odrasli i uz internet i uz društvene mreže nekako mi je prirodno koristiti ih za traženje informacija. To mi je najjednostavniji i najlakši način za doći do informacija koje su mi većinom potrebne odmah.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Pa otkad sam krenula s mršavljenjem, prije dva mjeseca, ja još uvijek svakodnevno tražim razne informacije, um... jer mi je bitno i zanimljivo mi je zapravo saznati nešto novo o prehrani, o novim vježbama i stalno tražim nove recepte. I također mi je jako bitno, gledam razne transformacijske videe, znači ljudi koji su već uspjeli i onda oni u videima pokazuju svoju transformaciju prije i poslije mršavljenja i to me jako motivira kad vidim da je to moguće i zato svakodnevno tražim informacije na tu temu.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Od odustajanja traženja informacija u slobodno vrijeme se iskreno još nisam susrela zato što uglavnom tražim općenite informacije ili baš nešto konkretno, neka informacije koja mi odmah treba, npr. vrijeme polaska busa i tako nešto slično. Sve te informacije su ja mislim vrlo lako dostupne na internetu, ali se uvijek trudim pronaći potrebnu informaciju zato još nisam imala takvo iskustvo da nisam pronašla potrebnu informaciju.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Um... Pa da, bez problema pronalazim sve potrebne informacije zato što mislim da je ta tematika danas jako popularna i na internetu i društvenim mrežama se stvarno može pronaći ogroman broj korisnih informacija vezanih i za različite recepte i za vježbe tako da uvijek pronađem sve potrebne informacije. Mislim kao što sam i rekla još uvijek i sada pretražujem informacije ali budući da je danas sve to vrlo popularno i sve se više ljudi bavi i vježbanjem i zdravom prehranom i slično mogu se npr. pronaći i razna iskustva ili različiti recepti po forumima i grupama i tako. Čak s Instagrama i TikToka dobijem možda i najviše ideja za zdrave recepte.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa zadovoljna sam skroz zato što mi te informacije pomažu da ostanem motivirana i kada vidim te transformacije kao što sam već spomenula. To je stvarno veliki dio moje motivacije. Mislim da je danas puno lakše zbog interneta i društvenih mreža zato što eto nijedna osoba u mom

životu trenutno ne prolazi kroz takvu situaciju i ne mogu se poistovjetiti s njima, ali eto npr. u onoj grupi što sam spomenula, svi razmjenjujemo razna iskustva i motiviramo jedni druge i smatram da je to jedna jako pozitivna strana korištenja interneta i društvenih mreža.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

Općenito uvijek pitam kolege i prijatelje, ljude koji su pokraj mene za mišljenje o nekoj temi i zapravo bi u većini slučajeva poslušala njih nego informacije s interneta zato što ljudi koji su pokraj mene, ono... njima vjerujem i znam da je to što mi kažu istina što ne mora uvijek biti slučaj na internetu. Ali eto, budući da nitko u mom' okruženju ne prolazi isto mislim da bi mi bilo dosta teže bez interneta i društvenih mreža.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa najčešće poteškoće za mene su što ima ponekad previše informacija, npr. konkretno o mršavljenju ima puno... konkretno na internetu svatko može reći svoje mišljenje i onda netko podržava jednu dijetu, netko drugu. Ima puno podijeljenih mišljenja i previše informacija i ne znam kome vjerovati i onda me to u početku, dok sam još više istraživala nego sada sve to zbunjivalo. Nisam zapravo znala ni odakle krenuti, prvo sam jedan duži period samo čitala sva ta iskustva i informacije prije nego što sam uopće krenula zato što nisam znala ni što se tiče prehrane kako ću se točno hraniti ni vježbanja i slično. Tako da mislim da mi je u ovom slučaju to zapravo bio najveći problem.

Ispitanik 6 (I6)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Zadnja situacija koja je bila je da sam, da, pretražujem za [um...] kupovinu kozmetike zato što mi je ponestalo potrebnih proizvoda koje koristim. Znači najčešće, ovaj, obavljam neke kupovine online, ovaj, u to ubrajam i kozmetiku. Također vrlo često kupujem i odjeću online zato što mi je to jednostavnije nego otići fizički u trgovinu. Ali eto, zadnja situacija koje se mogu sjetiti je kupovina kozmetike online, tražila sam par proizvoda pa sam onda tražila informacije o njima.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Znači pošto ne studiram u svom gradu jako često pretražujem informacije o prijevozu, zavisi od rasporeda predavanja, nekad' doma putujem vlakom, nekad' busom i onda vrlo često pregledavam takve informacije. [Um...] često pretražujem i na Youtube-u radi zabave videa i najčešće glazbu, dobro to i na Spotifyju većinom. Ali ono, veliki dio slobodnog vremena provodim ili slušajući glazbu ili gledajući tako neke videe na Youtube-u bilo to dok radim nešto ili ovako za opuštanje i zabavu. Kupujem dosta i društvenih igara, puzzli zato što u slobodno vrijeme ili kad se skupim sa prijateljima volimo ili igrati društvene igre ili slagati puzzle pa jako često i kupujemo i jedno i drugo.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Kod kupovine kozmetike isključivo se koristim internetom, znači prvo ću pronaći trgovine koje prodaju znači tu kozmetiku te ću onda usporediti njihove cijene s nekim drugim trgovinama nakon što vidim da li one dostavljaju na moju adresu. [Um...] znači kada nađem tu jednu trgovinu onda ću pronaći proizvode koje želim i takve proizvode ću još dodatno istražiti na Youtube-u tako što pogledam neke ljude koji se bave kozmetikom ili neke dermatologe. Pogledat ću znači njihovo mišljenje [um...], služim se nekada i Google-om da odem na forum gdje ću isto pronaći tako recenzije. Također u posljednje vrijeme na Facebooku postala popularna grupa Ženski recenzija gdje cure objavljuju recenzije određenih proizvoda i slično što je vrlo korisno, možemo vidjeti različita mišljenja i recenzije za sve zapravo, od kozmetike, odjeće, do recenzije nekih obrta i slično. Nekada znam pitati i prijatelje ako znam da koriste točno taj

proizvod da čujem i njihovo mišljenje te ću znači na temelju svega toga doći na neki odabir nekoliko proizvoda.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu za tako neku svakodnevnicu ne koristim, jedino se mogu koristiti za faks ako mi je potrebno nešto što mogu pronaći samo u knjižnici.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa pošto, znači u tom periodu često pretražujem te neke proizvode, često ih pretražujem ne samo na laptopu nego i na mobitelu i onda mi često iskaču na Instagramu neki oglasi, ne pogledam ih uvijek ali nekada i znaju biti korisni. Nekada znam i naići na [um...] reelsu, znači neku osobu koja oglašava isto tako proizvod. Tu osobu ću onda znači još dodatno, ovaj, istražiti, pogledati njenu ili njegovu stranicu, vidjeti kakve još proizvode koriste, da li ja imam kakvu korist od tih proizvoda i još ću onda dodatno istražiti takve proizvode ako me zanimaju.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

[Um...] koristim ih zato što su jednostavni za korištenje, besplatni su, mogu ih koristiti u bilo kojem trenutku. Tako ako naiđem u trgovini na neki proizvod pa ga mogu u tom trenutku odmah istražiti dodatno. Znači ako me nešto zanima baš u trenutku o nekom proizvodu mogu sve o proizvodu provjeriti s mobitela, a isto tako ako sam npr. doma i želim baš nešto više istražiti koristim laptop. Smatram da je danas vrlo lako doći do informacija koje koristimo ovako u svakodnevnom životu, bilo to tako neke informacije koje nam trebaju u trenutku ili informacije vezane za neki hobi ili slično. Danas manje više sve zapravo možemo pronaći na internetu ili društvenim mrežama. Zaboravila sam spomenuti prije da koristim također i Reddit [um...] na kojem mogu pronaći znači recenzije drugih ljudi ili ljudi koji su ostavili slično pitanje poput moga i onda mogu u komentarima pronaći odgovore.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

[Um..] često mi treba puno vremena zato što želim biti sigurna u taj proizvod... u te proizvode koje kupujem, a nekad' se može dogoditi da naiđem na previše recenzija gdje su mišljenja različita i onda se ne mogu odlučiti čijem mišljenju vjerovati pa mi se zna dogoditi da danima čitam o nekom proizvodu i na kraju i odustanem od tog' proizvoda i kupim neke sasvim druge. Za neke stvari mi stvarno ne treba puno vremena ali kada obavljam kupovinu online onda želim biti sigurna da kupujem nešto što mi se sviđa i što ću koristiti što mi se zapravo i ne događa kada proizvode kupujem baš u trgovini, tamo dosta brže izaberem sve potrebne proizvode.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Od traženja informacija zapravo vrlo rijetko odustajem, gotovo pa nikada, u stanju sam tražiti informacije evo konkretno za ovaj primjer, tražila sam jako dugo sve potrebne informacije dok nisam odlučila što ću konkretno kupiti zato što sam jednostavno takva osoba i ako mi je nešto bitno onda ću se malo više potruditi oko pronalaska svih informacija koje me zanimaju.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

[Um...] znači uglavnom uspijem pronaći sve potrebne informacije, ako ne uspijem pronaći na jednoj stranici, pronaći ću ih na drugoj ili ću pronaći neke druge ljude koji pričaju o tom' proizvodu zato što mi je taj proizvod trenutno potreban pa ću se više potruditi za njega. Mislim da je danas zapravo i nemoguće ne pronaći neku informaciju vezanu za svakodnevni život budući da svugdje ima toliko informacija, mislim da je problem samo što nas nekada sve te informacije mogu zbuniti.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Zadovoljna sam znači sa velikom dostupnošću, ovaj, informacija i budući da kupujem preko interneta ima veliki izbor proizvoda, znači mogu naći... npr. ako je neki proizvod malo skuplji na jednoj stranici, vjerojatno ga mogu pronaći na nekoj drugoj stranici jeftinije ili mogu pronaći neki sličan proizvod a da je jeftiniji. Također sam vrlo zadovoljna sa Redditom jer tu mogu naći veliki broj recenzija na bilo koju temu zapravo. Razlozi nezadovoljstva su zapravo isti kao i razlozi zadovoljstva internet i društvenih mreža, zato što ima previše informacija i previše recenzija, pogotovo ako se nalaze na Instagramu ili TikToku i tako nekim društvenim

mrežama gdje, ne zna se točno je li to pravo njihovo mišljenje ili je to samo oglas za koji pokušavaju dobiti ili više pregleda ili lajkova.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili dobiti od prijatelja?

Ljudi također nekada, baš u ovom slučaju kupnje kozmetike, koriste filtere pa se ne zna je li to točno taj učinak koji se dogodio na licu ili je to samo filter. Nekada se može ugledati razlika, ali nekada je to neprimjetno. U tako nekim situacijama više vjerujem prijateljima, ali pošto nemam toliko, ovaj, prijatelje koji koriste točno što i ja koristim lakše mi je sve informacije tražiti na internetu.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa mislim, u ovom slučaju zato što sve detaljno pregledavam i rijetko baš koristim neke hrvatske stranice za naručivanje proizvoda, osim što moram detaljno istražiti neki proizvod, detaljno istražujem i stranicu s koje naručujem da mi se ne bi dogodilo da je to neka lažna stranica. Prvo također pronalazim recenzije o samoj stranici i gledam izgled same stranice zato što se nekada na prvi pogled na samu stranicu može zaključiti da je stranica lažna. Mislim svakako sam spomenula i to da ima previše informacija pa ponekad' znam odustati od kupnje proizvoda koji me zanimao zato što pronađem toliko različitih mišljenja koji me zbune i onda više nisam sigurna je li proizvod stvarno dobar ili nije.

Ispitanik 7 (I7)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Pa neka situacija, ne znam... evo u šestom mjesecu sam išao koncert Florence and the Machine u Pulu na tri, ne, četiri dana pa sam onda tražio informacije vezano za smještaj, uzimao sam karte, tražio neke dobre restorane i gledao možda šta bi mogli posjetiti budući da nikada' nisam bio tamo. Tako da eto, to je neka posljednja situacija koje se mogu sjetiti da sam baš opširnije tražio informacije.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa u posljednje vrijeme sam često morao ići kod doktora pa su to neke općenite informacije o radnom vremenu doktora. Također sam i u [um...], sviram u bendu pa većinu slobodnog vremena provodim slušajući glazbu ili nešto i onda tražim neke informacije vezano za to. Isto, često igram igrice pa pratim Youtubere koji "strimaju" igricu koja me zanima, slušam podcaste i tako. Možda jednom dnevno ulazim u tportal ili 24 sata i pročitam vijesti ili pratim rezultate nogometnih utakmica i slično. Isto, volim kuhati, to me nekako opušta, a i želim se hraniti bar donekle zdravo dok sam na faksu i onda pretražujem neke jednostavnije recepte.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Pa sve informacije sam većinom pronalazio na internetu. Prvo sam tražio neki smještaj što je zapravo bilo dosta teško pronaći budući da [um...] smo pokušavali pronaći što jeftiniji smještaj a da je cjenovno u našem budžetu. I pokušavali smo pronaći neki smještaj da nije baš skroz izvan Pule tako da je sve to malo potrajalo. Onda sam isto uzimao kartu, to sam uzeo baš preko Flixbus aplikacije, to je bilo dosta jednostavno, samo smo se morali izorganizirati zbog vremena koje nam odgovara budući da busevi ne voze toliko često do Pule. Isto sam čitao i neke recenzije restorana gdje su i hrana i cijena prihvatljive iako to nisam toliko istraživao doma, to smo sve većinom radili kad' smo došli u Pulu. Tako da sam većinu informacija dobio zapravo preko tražilice, upisivao sam neke osnovne stvari koje su me zanimale i onda smo ostatak jednostavno "googlali" dok smo bili u Puli. Znači većina prijatelja je isto znala da idem na koncert pa su mi oni koji su već bili u Puli savjetovali koje restorane posjetiti, koje

znamenitosti običi, isto i za plaže. Budući da smo na kraju pronašli smještaj izvan grada do plaža smo morali ići gradskim prijevozom pa smo i to istraživali.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu nisam koristio, ne koristim ju ni inače zato što mi je jednostavno lakše informacije [um...] znači sve pronaći na internetu nego ići u knjižnicu. Mislim, te informacije zapravo ni ne mogu pronaći u knjižnici, a ni informacije o glazbi koja me zanima ili igricama koje igram i slično, tako da zapravo nemam ni potrebe koristiti knjižnicu.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa, dobro za ovu situaciju očito ne zato što mislim da nisam imao gdje slučajno pronaći te informacije, ali npr. neke informacije za glazbu često slučajno pronađem kada... evo baš sam nedavno na TV-u u nekoj emisiji [hm...], nisam siguran kako se zove, slučajno čuo za neki bend za kojeg nisam prije čuo i poslušao sam par pjesama i sad' su mi jedan od dražih bendova. Ili mi se znalo događati da dok čitam portale slučajno pročitam neku informaciju koju nisam prije znao, to mi se često događa, pa ako mi je baš zanimljivo to što sam pročitao onda ću to kasnije još malo istražiti.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i prijatelje pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa... prijatelje mogu tako uz razgovor pitati za njihova mišljenja o bilo čemu, čak i ako se ne slažemo u nečemu, zanimljivo mi je čuti kako oni razmišljaju. A i to su mi prijatelji, npr. ako s nekim imam sličan ukus u glazbi, vjerujem da će mi preporučiti neku dobru pjesmu ili ako su čuli za nekog dobrog izvođača [um...] vjerujem njihovom mišljenju. A internet koristim, pa... zbog dostupnosti informacija većinom, zato što mogu uz minimalan trud doći do svih informacija koje mi trebaju, evo i za taj koncert, nisam fizički nigdje morao otići, ni na kolodvor kupiti kartu, karte za koncert sam isto uzeo online, slike smještaja sam također vidio na slikama, sve informacije su na jednom mjestu i lako je doći do njih. Doduše apartman nije izgledao točno kao na slici, ali i to je očekivano. Mislim da sve te informacije koje pročitamo na internetu

ne možemo shvatiti doslovno, svi znamo kako funkcioniraju internet i društvene mreže, ali u svakom slučaju je lakše s njima nego bez njih.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

[Um...] e sad nisam točno siguran, ali mislim da mi je najduže trebalo da pronađem smještaj, mislim da sam to tražio sigurno par dana, dok sam sve pregledao i pročitao recenzije apartmana. Sve ostale informacije sam pronašao relativno brzo. Mislim i to ovisi o informacijama koje tražimo zapravo. Neke upišem u tražilicu i uđem u prvu ponuđenu stranicu i to je to, ali ako znači neke stvari 'oću baš istražiti ili me baš zanimaju ili eto, su mi bitne onda to može potrajati.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

[Um...] pa često zapravo i odustanem od traženja informacija ako mi nije, eto ako mi nije toliko bitna informacija, ako sam u žurbi pa onda nemam vremena "googlati" nešto pa kasnije i zaboravim. Mislim ako je riječ o faksu, pokušavam tj. većinom moram pronać' to što mi treba, ali ako su to ovako neke informacije onda mi nije toliko problem odustati od traženja. Ako mi se nešto ne pojavi u prvih par rezultata nakon što "googlam" nešto, onda ću vjerojatno i odustati od tog'.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Pa, [um...] jesam. Za koncert sam sve već pročitao prije, mjesto održavanja, kupnja karte i slično. Eto za smještaj mi je trebalo par dana, ali sam i to uspio pronaći. Od prijatelja sam dobio neke preporuke za restorane i plaže kao što sam rekao. A sve ostalo, sve kako da kažem, probleme koji su se pojavili u samoj Puli smo uspjeli riješiti tamo. Sve što smo morali pronaći, eto npr. te informacije za gradski prijevoz ili smo pitali ljude tamo ili smo "googlali", ali uspio sam pronaći sve potrebne informacije. Mislim nije to ništa bilo toliko složeno, kupovina, traženje smještaja i slično, ovo sve ostalo smo rješavali u hodu.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa rekao bi' da sam većinom zadovoljan zato što sam uspio pronaći sve informacije koje su mi trebale. Poprilično se snalazim u pretraživanju i na internetu tako da mi nije toliki problem [um...] nije mi problem pronaći neke važne ili relevantne informacije tj. informacije koje su mi potrebne u tom trenutku. Svi sad već toliko vremena provodimo na internetu i društvenim mrežama da mislim da nije toliki problem pronaći ono što nas zanima.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

[Um...] smatram, pa mislim da više vjerujem mišljenjima prijatelja, a zapravo i zavisi koliko su i oni informirani o nekoj temi, ali svakako više vremena provodim i na društvenim mrežama i internetu tako da su mi to neki [um...] glavni izvori svih informacija, samo što svakako svi moramo procijeniti koliko su te informacije točne i koliko nam odgovaraju u tom trenutku. Mislim da svakako i ako nešto čujem od prijatelja, ako smo eto na kavi ili ovako uz razgovor, svakako te informacije kasnije i sam "proguglam" i provjerim. Tako da mislim da su relevantnije informacije od prijatelja, zato što njima vjerujem, ali opet... opet te informacije nekako iz navike kasnije ili provjerim ili sam istražim još.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa spomenuo sam da ulazim često u portale vijesti pa pročitam što se događa, ali opet, sve... [um...] mislim da su svi ti mediji dosta pristrani i da prikazuju samo ono što žele da čujemo ili vidimo. Mislim da više nema objektivnosti tako da za sve što danas pročitamo mislim da je važno da svatko misli svojom glavom, tj. važno je [um...] kritički razmišljati o svemu što pročitamo na internetu ili onom' što vidimo na društvenim mrežama. Svakako nam internet olakšava život i mislim da bi mi bilo tj. da sada ne bi ni znao pretraživati... bilo bi mi dosta teže tražiti neke informacije bez tražilice. Naviki smo da su nam sve informacije dostupne odma', ali eto svakako mislim da je važno promisliti i provjeriti sve što pročitamo i važno je ne vjerovati svemu što vidimo ili čujemo.

Ispitanik 8 (I8)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

A neka konkretna situacija, pa evo baš trenutno tražim stan pa pregledavam informacije što se toga tiče.

a. Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Znači informacije koje pregledavam su pa... sportske novosti, zato što volim sport i u slobodno vrijeme se bavim nogometom, prije sam često pa... znao sam biti anksiozan i nogomet mi pomaže, i nogomet i kada odrađujem trening. Pomaže mi da ne mislim na neke stvari, [um...] koje mi stvaraju stres, većinom što se tiče faksa i obaveza. Također ponekad' idem i u teretanu i onda dok odrađujem trening sam većinom na Spotifyju ili Youtube-u, ali većinom koristim Spotify za slušanje glazbe ili za neki podcast. Nekada uđem u neki portal i pročitam vijesti da vidim šta se događa i tako.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Um... pa za stan gledam većinom na Facebooku, postoji grupa baš za traženje stanova u Osijeku i onda tamo gledam. Par puta sam upisivao u tražilicu i tražio na Njuškalu, ali zapravo rijetko. A ovako općenito, pa mislim da najviše zapravo koristim tražilicu kad pretražujem informacije, eto i sportske vijesti i općenito ako me nešto zanima onda to "googlam". Mislim društvene mreže isto koristim, ako idem na neki koncert ili na Facebooku većinom ima kreiran događaj pa se onda i tu informiram, ili općenito tako kada mi na Facebooku iskoče tako neke stvari... ili na Instagramu isto. Npr. novine ili TV, mislim baš na vijesti uopće ne čitam i ne gledam zato što mislim da zapravo nemam što ni vidjeti. Lakše mi je tako i zbog anksioznosti i svega da jednostavno uopće ne pratim neke stvari, nekad' ću ući u neki portal i malo pročitati ili ću baš "googlati" ako sam čuo za neki događaj ili nešto, ali baš da ću svaki dan pratiti vijesti [um...] to mi samo stvori još veću anksioznost.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Knjižnicu koristim samo za neke obaveze što se tiče faksa, ali ovako u slobodno vrijeme, pa ako ne posuđujem neke knjige za čitati'... ovako baš za pretraživanje nekih informacija, mislim da ju nikada nisam koristio za to... nekako mislim da nemam potrebe zato što sve pronađem na internetu ili na društvenim mrežama.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

Pa mislim, možda neke informacije ovako slučajno pronađem dok sam na Facebooku ili Instagramu ili upišem nešto u tražilicu pa onda dok istražujem jednu stvar pronađem neke druge informacije, ali sve su to izvori koje konstantno koristim tako da... Većinom koristim samo internet, tj. koristim tražilicu ili društvene mreže ako pretražujem nešto u slobodno vrijeme, tako da nemam baš prilike vidjeti nešto u nekim drugim izvorima.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa većinom bi' rekao da je to navika, svaki dan koristim i tražilicu i društvene mreže i nekako mi je logično da su to prvi izvori koje ću koristiti ako pretražujem nešto. Svakako je i mobitel uvijek uz mene tako da mi je [um...] najlakše mi je samo upisati nešto u tražilicu ili pogledati nešto na Instagramu ili Facebooku ili što god mi je već potrebno u tom trenutku. Mislim da je to glavni razlog zapravo korištenja interneta i društvenih mreža. Također, uvijek nekako uspijem pronaći sve što me zanima tako da nemam baš potrebu koristiti nešto drugo.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

[Um...] pa još uvijek tražim stan tako da još uvijek tražim ali uđem možda jednom ili dva puta dnevno u grupu i pogledam ili mi se pojavi na naslovnici. Općenito, ako pretražujem nešto što nije vezano za faks, većinom mi te informacije koje pretražujem u slobodno vrijeme ili nisu toliko bitne... ne znam, mislim da se više potrudim pronaći nešto kad' je faks u pitanju.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Pa zapravo dosta često odustanem od pretraživanja zato... pa kao što sam rekao, mislim da... ili je jako lako doći do tih informacija koje me zanimaju, npr. eto sportske novosti ili prijevoz ili pogledati nešto na Facebooku... ili mi nisu toliko važne informacije pa jednostavno odustanem. Mislim da traženje informacija u slobodno vrijeme nije toliko, kako da kažem... ne zahtjeva toliko truda i vremena, a svi stalno koristimo mobitel i internet tako da većinom uspijem pronaći sve informacije doslovno u par klikova.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

[Um...] stan još uvijek tražim. Ali ovako općenito, većinom, ako ne i uvijek za stvari koje pretražujem tako svakodnevno uspijem pronaći informacije ili na društvenim mrežama ili na internetu ili pitam nekog od prijatelja i ljude oko mene.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa rekao bi' da sam u globalu zadovoljan informacijama koje pronađem. Uvijek uspijem pronaći sve informacije koje mi trebaju. Mislim nekad' ne uspijem pronaći nešto... [um...] ili možda treba malo više vremena da pronađem neku konkretnu informaciju ali onda uđem u više stranica ako npr. upisujem nešto u tražilicu i manje više sve pronađem, ili jednostavno, kako sam rekao, odustanem od određene informacije ako mi u tom trenutku nije toliko bitna.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

Mislim da mi prijatelji ili kolege pružaju relevantnije informacije zato što su to osobe s kojima se družim i koje poznajem tako da njima svakako više vjerujem nego nečemu što pročitam na primjerice društvenim mrežama. Znači mislim da na društvenim mrežama zapravo najmanje tražim neke informacije i da one nisu baš relevantne što se tiče pronalaska nekih informacija ili što se tiče točnosti informacija. Na tražilici opet mislim da postoje relevantnije informacije nego na društvenim mrežama. Iako opet, ako ćemo uzeti u obzir Wikipediju ili nešto, sve te informacije gledam samo kao početnu točku tj. sve što pročitam na Wikipediji moram dodatno istražiti

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa najčešći izazovi su zapravo možda to što ima previše informacija, iako to... mislim opet je lakše kada ima previše informacija nego kada se dogodi da uopće nema informacija o nečem' što me zanima. Lakše mi je dodatno istraživati o nekoj temi i procijeniti relevantnost tih informacija nego kada ne uspijem uopće pronaći informacije na neku temu. Eto rekao bi' da je to jedna od najčešćih poteškoća kada tražim neke informacije. Isto tako, mislim da je problem ,ako netko ne zna baš engleski jezik mislim da to zapravo dosta može otežati traženje informacija zato što mislim da su relevantnije informacije svakako na engleskom.

Ispitanik 9 (I9)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Pa evo posljednja situacija koje se mogu sjetiti je traženje nekog studentskog posla. Budući da zbog fakulteta ne mogu raditi dok traju predavanja. Predavanja nekad' traju po cijeli dan [um...] pa sam evo sad odlučio tražiti neki posao, pa eto, to je neka posljednja situacija u kojoj sam tražio informacije.

Koje su to situacije u vašem svakodnevnom životu koje vas potiču na traženje informacija?

Pa, par dana u tjednu idem u teretanu, a bavim se i nogometom, onda većinom tražim neke informacije za zdravu prehranu. Kad' idem u teretanu si pravim, znači, plan treninga pa prije toga gledam različite videe kako bi dobio ideju što da radim taj dan. Znači, često slušam i glazbu, dok odrađujem trening ili dok hodam na faks pa onda uvijek tražim neku novu glazbu na Spotifyju, ili neke podcastove.

2. Iz kojih izvora ste dobili potrebne informacije?

Znači većinom koristim društvene mreže tj. Facebook zato što STUC svaki dan objavljuje nove oglase i raspitujem se kod prijatelja isto ili preko društvenih mreža ili uživo. Većina ih radi neki studentski posao pa se onda raspitujem za iskustva ili ako su čuli za neki posao i slično. A ostale informacije koje tražim... pa mislim, većinu zapravo pronalazim na internetu, upišem pojam, tj. ono što me zanima u Google i u 99% slučajeva mi odmah izbaci potrebnu informaciju. Društvene mreže isto koristim jako često, na TikToku se zapravo može pronaći dosta korisnih informacija, ali to više ovako, više ne ulazim npr. u neki portal da pročitam vijesti nego mi sve izbaci na Facebooku. Sva neka događanja ili neke vijesti mi svakako izbaci tamo tako da nemam potrebu baš posebno pretraživati neke stvari. I npr. Youtube i Spotify često koristim, kao što sam rekao, u slobodno vrijeme često slušam glazbu ili neki podcast pa onda to najčešće pretražujem na [um...] na tim društvenim mrežama.

a. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Pa u ovom slučaju ne, zato što to što me zanima ni ne bi mogao pronaći u knjižnici. Ali... pa zapravo ne znam ni jednu situaciju kad' sam koristio knjižnicu kad' sam tražio neke informacije u slobodno vrijeme. Knjižnicu koristim za faks.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

[Um...] pa mislim da uvijek kada pretražujem koristim ili internet ili društvene mreže. Mislim i prijatelje, ali to su svi nekako izvori koje stalno koristim i znam da ću na njima pronaći potrebne informacije. Možda jedino kada "skrolam" Facebookom i Instagramom pa mi se pojavi neka neočekivana informacija ili nešto.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su internet i društvene mreže pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Pa zapravo se nikad' ni ne sjetim informacije tražiti iz nekih drugih izvora. Prijatelje ću pitati nešto ako mi je to lakše nego potražiti na internetu, npr. nešto o prijevozu ili tako neke jednostavne informacije. Ali, ne znam... informacije nikad i nisam tražio na drugačiji način. Pa, svakako ga koristim zbog dostupnosti, što god me zanima mogu potražiti u tom' trenutku na mobitelu. Ne moram čak čekati da dođem doma pa potražim nešto što me zanima. Mobitel je uvijek uz mene i uvijek mogu upisati u tražilicu što god. I eto jednostavnost korištenja sigurno, doslovno imamo aplikaciju u koju uđemo, upišemo pojam i izbací nam bezbroj informacija.

5. Koliko vremena vam je trebalo da pronađete potrebne informacije?

Pa... u ovom slučaju je to bilo možda tjedan, dva, nisam baš siguran. Ali to je bilo zato što sam čekao neki posao koji nije konobarenje budući da se to najčešće traži. Zapravo sam na kraju posao dobio i preko prijatelja, tako da... Malo sam čekao i gledao u toj grupi na Facebooku ali sam se većinom raspitivao kod prijatelja, a za to mi nije trebalo puno vremena, nekima sam se javio preko društvenih mreža, a s nekima sam uživo otišao na kavu i to je bilo to. A ovako općenito [um...] pa nikad' mi ne treba toliko dugo, možda tako za glazbu ili nešto, ali to nemam osjećaj da pretražujem neke informacije baš nego mi je to više užitak. Zavisi zapravo šta me

konkretno zanima, ako su to baš neke ozbiljnije informacije, nekada sam npr. kada "guglam" neki zdravstveni problem ili tako zdravu prehranu što sam spomenuo zapravo i znam provesti dosta dugo vremena tražeći te informacije, ali eto, većinom su to neke jednostavne stvari pa mi doslovno treba tako... par minuta.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Pa mislim, ako je to nešto što me zanima, eto ta zdrava prehrana, onda tražim informacije sve dok [um...] dok ne budem zadovoljan, ali ako je to nešto što mi nije toliko bitno i ako ne pronađem odgovor na prvom ili drugom linku kojeg' otvorim onda ću najčešće i odustati od traženja. Možda nekad' pitam prijatelje ako me nešto zanima, mislim... ali ako ni oni ne znaju onda jednostavno odustanem.

6. Jeste li pronašli sve potrebne informacije?

Jesam da, od prijatelja sam saznao za taj posao tako da sam pronašao sve što me zanimalo. A i da nisam saznao za taj posao od njega svakako bi se već nešto pojavilo u toj grupi tako da bi svakako pronašao sve informacije. A za druge situacije, pa mislim da manje više uvijek pronađem ono što me zanima. Rijetko se dogodi da baš ne pronađem nešto, mislim pored toliko informacija... stvarno rijetko se dogodi da ne pronađem nešto.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Pa rekao bi' da sam u globalu zadovoljan izvorima iz kojih pretražujem, svakako mi je lakše informacije pronaći preko Google tražilice nego iz nekih tiskanih izvora ili iz knjižnice. Mislim da zapravo na društvenim mrežama ima najviše lažnih vijesti i da ne treba uvijek vjerovati onom što tamo pročitamo. Mislim svatko sam za sebe mora procijeniti koje su mu informacije bitne i koje informacije će primijeniti u određenom slučaju.

a. Smatrate li da relevantnije informacije možete pronaći na internetu / društvenim mrežama ili od prijatelja?

Svakako više vjerujem nečemu što mi ljudi oko mene kažu nego onom' što pročitam na društvenim mrežama, pogotovo na Facebooku, ali opet... Mislim da je svakako lakše tražiti informacije na internetu.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa mislim da je problem to što ima previše informacija i naravno da onda postoji i previše lažnih informacija. Ako istražujem nešto, ne točno za ovaj primjer za posao, ali ako tražim informacije o nekoj temi zapravo moram pregledati više izvora i sve prvo iščitati kako bi onda odlučio što je stvarno istina a što nije. Drugo je ako su to neke informacije o nekim jednostavnijim stvarima kao što je, ne znam, prijevoz ili nešto slično, ali ako je tema malo ozbiljnija i ako mi je to nešto bitno nikada ne mogu samo ući u jedan izvor i vjerovati tom' što pročitam. Uvijek moram usporediti informacije koje pročitam iz više izvora ili čak više puta upisivati u tražilicu neke pojmove.

Ispitanik 10 (I10)

1. Možete li se prisjetiti neke situacije u zadnja dva mjeseca u kojoj ste tražili informacije u svakodnevici i u slobodno vrijeme? Možete li opisati tu situaciju?

Pa [um...] sada se trenutno ne mogu sjetiti nijedne konkretne situacije u kojoj sam tražila informacije nedavno ali to većinom budu situacije kada nešto kupujem preko online trgovina ili kada tražim neke informacije o nekom filmu ili seriji i onda to pretražujem pa pretražujem glumce ili neke povezane filmove u kojima glume. Isto, pretražujem neke općenite informacije, npr. informacije o prijevozu budući da radim i svaki dan putujem pa većinom gledam raspored vožnje. Budući da nisam iz Osijeka onda si često i kuham pa tražim razne recepte.

2. Iz kojih izvora dobijete potrebne informacije?

Većinom pretražujem preko interneta, znači upišem ono što me zanima u tražilicu i onda pregledam stranice i linkove. Recepte npr. najčešće tražim na Instagramu, TikToku ili na Youtube-u zato što tamo stvarno ima dosta recepata i lakše mi je tako kad ima i video pa mogu točno vidjeti kako se nešto pravi. Ali da, najčešće eto pretražujem preko interneta zato što mi je tako najlakše.

a. Konzultirate li prijatelje ili kolege kao izvor informacija?

Pa nekada, ako npr. pričamo o nekom filmu ili glazbi, ali rekla bi' da se kod njih češće raspitujem kada je riječ o faksu, nekim zadaćama ili tako nešto. Kada su to ovako neke situacije u slobodno vrijeme onda više koristim internet i društvene mreže zato što mi je jednostavnije samo nešto upisati u tražilicu i odmah mi izbací ono što me zanima. Često se dogodi da nešto pitam prijatelje, primjerice i onda ili ne znaju nešto ili nisu sigurni pa svakako opet moram potražiti to sama.

b. Koristite li knjižnicu kao izvor informacija?

Ne koristim knjižnicu nikada u takvim situacijama zato što, eto, većinom pretražujem informacije o prijevozu, filmovima, glazbi, ne znam koliko bi informacija o tome uopće pronašla u knjižnici. Mislim, nemam potrebu nekako koristiti knjižnicu zato što mi je sve lakše s mobitela jednostavno upisati i pronaći tu informaciju.

3. Jeste li ikada potrebne informacije pronašli iz informacijskih izvora o kojima niste ni razmišljali ili od kojega niste očekivali? Jesu li vam te informacije bile korisne?

[um...] pa mislim da ne, zato što, kako sam već rekla, ili koristim društvene mreže ili internet za traženje informacija i onda tamo pronađem sve što mi je potrebno. Tiskane izvore ne koristim tako da tamo ne mogu baš pronaći neke informacije. Većinom i pronađem sve što me zanima odma' nakon što upišem nešto u tražilicu tako da nemam potrebu koristiti neke druge izvore.

4. Spomenuli ste da najčešće koristite informacijske izvore kao što su društvene mreže i internet pri traženju informacija. Koji su razlozi korištenja navedenih informacijskih izvora?

Mislim da mi je to najjednostavnije. Već sam navikla tako pretraživati i to su neki izvori preko kojih ću prvo tražiti informacije. Svakako zato što su jednostavni za korištenje, ništa nije komplicirano za pronaći, sve informacije su dostupne odmah u prva dva, tri linka kada upišem neki pojam. Eto ako npr. sjedim s prijateljima negdje i sjetimo se nekog filma ili nešto, mobiteli su nam uvijek uz nas i možemo doći do svih informacija koje nas zanimaju. Što god upišemo u tražilicu, netko prije nas je to pretraživao ili pisao o tom' tako da na internetu i društvenim mrežama mogu pronaći stvarno sve što god me zanima.

5. Koliko vam vremena treba da pronađete potrebne informacije?

Pa mislim, sve zavisi koliko vremena imam za traženje informacija. Evo npr. u stanu trenutno imam problem s golubovima i onda sam, eto zapravo neka konkretna situacija... [um...] i onda sam pretraživala informacije o tome kako riješiti tu situaciju pa sam na to utrošila dosta vremena, rekla bi' čak i par sati. Dok sam pregledala informacije npr. na Facebooku u grupi Ženski RecenziRaj, na to sam utrošila sigurno jedno sat, ako ne i više, dok sam pročitala sve komentare i iskustva, zatim sam tražila i na tražilici neke forume i isto čitala iskustva ljudi. Tako da eto, kada mi je nešto stvarno potrebno i bitno, onda ću se potruditi i utrošiti malo više vremena kako bi pronašla informacije, ali većinom ih pronađem u roku par minuta.

a. Odustanete li od pretraživanja ako u određenom vremenskom roku ne uspijete pronaći potrebne informacije?

Ako mi je to nešto što mi nije toliko bitno onda odustanem od pretraživanja, ako ne uspijem odmah doći do te informacije. A ako imam neki problem ili mi je nešto važno onda ću se

potruditi pronaći informaciju. Pretraživat' ću različite stranice, grupe i slično dok ne dođem do potrebne informacije.

6. Pronađete li obično sve potrebne informacije?

Pa da, većinom uspijem pronaći sve što me zanima zato što, kao što sam rekla, sigurno nisam prva osoba koja nešto pretražuje. Ako mene nešto zanima, vjerojatno je to bar netko prije mene tražio i sigurno već ta informacija postoji na internetu. To su sve neke situacije koje nam se manje više svima događaju, mislim sve informacije koje pretražujemo u slobodno vrijeme tako da većinom uspijem pronaći to što me zanima.

7. Koliko ste zadovoljni informacijama iz korištenih informacijskih izvora?

Zadovoljna sam zato što sve što mi treba pronađem, sve je relativno lako za pronaći, ne moram se toliko truditi i pretraživati neke stvari. Sve nam je dostupno, sve se nalazi na internetu tako da ne moramo ići eto npr. u knjižnicu pretraživati neke stvari.

a. Smatrate li da su relevantnije informacije one koje pronađete na društvenim mrežama i internetskim izvorima ili one od kolega, prijatelja ?

[um...] pa mislim da sve ovisi o situaciji i o informacijama koje su mi potrebne. Ako znam da prijatelji i kolege sigurno znaju točnu informaciju ili ako ih pitam za iskustvo o nečemu, svakako ću prije njima povjerovati i da su mi to relevantnije informacije od onih na društvenim mrežama ili na internetu, ali ako oni nisu u nešto upućeni mislim da su internet i društvene mreže, zapravo više internet, ali mislim da je to onda svakako dobra opcija.

8. Koje su najčešće poteškoće / izazovi s kojima se susrećete pri traženju potrebnih informacija?

Pa ja bi' rekla da mi je najveća poteškoća to što ima previše informacija i što onda moram pregledavati različite izvore kako bi došla do neke informacije. Ako tek krenem tražiti neke informacije, teško mi je, dok se malo više ne informiram o nekoj temi, bude mi teško procijeniti koje su to informacije koje su važne.